

Fotograf Lojze, tudi fotograf Glasa Slovenije, na procesu stoletja

SYDNEY/VELENJE/GLAS SLOVENIJE/ – Fotograf Lojze Ojsteršek in Florjan Auser se poznata še iz Velenja. Nekaj zadnjih let se je upokojeni Lojze sam ponudil da za Glas Slovenije pošlje fotografije o nekaterih pomembnih dogodkih. Tako je postal naš akreditirani dopisnik, najodmevnejše so bile njegove fotografije ob proslavitvi stoletnice olimpijca Leona Štuklja v Novem mestu, obisk papeža v Sloveniji (Maribor) in samit Bush-Putin na Brdu pri Kranju. Še preden predstavimo žalostno in sramotno zgodbo, ki jo je v savinjskem tedniku *Novi tednik* lepo obelodanil Branko Stamejčič, zapišimo, da je imel Lojze "koristi" tudi od Glasa Slovenije: eno ali dve številki smo mu namreč poslali zastoj, "v zahvalo za njegove usluge". Upamo, da ga slovenska zakonodaja ne bo tudi zaradi tega zgrabila za "kravatl" in od njega zahtevala davčno plačilo. Žalostni proces stoletja naj bi bil v času izida te številke, gospod Ojsteršek pa nam je sporočil, da je razprava preložena na nedoločen čas. Toda pogledjmo zgodbo, ki jo je zapisal Stamejčič ...

/NOVI TEDNIK, 6. DECEMBER 2001, BRANKO STAMEJČIČ/ –

Lojze je vsega zaničevanja vreden zločinec. Za seboj ima bogat kriminalni dosje. Enkrat so ga tožili zaradi (zelo duhovite) karikature, drugič zaradi majhnega prometnega prekrška. Tretjič - zadnjič doslej - zaradi po nesreči posnete fotografije, ki jo je s še osmimi drugimi naročniki prodal in zato dobil dva jurja (od katerih še ni odvedel dohodnine - plačal davka). Zaradi vsega zaničevanja vrednega motiva, obsojanja vredne nedostojnosti in neprofesionalnega izdelka, na katerem je ob (res ne najlepši) roki, stegnjeni v pozdrav, bilo videti le še obraz tožnice, se bo 9. januarja 2001 sestal sodni senat in razsojal, ali je Lojze Ojsteršek res vsega zaničevanja vreden zločinec.

Prekrasen sončen dan ob velenjskem jezeru je bil. Ljudi se je trlo. Tudi Kučan je prišel, se vseprek rokaval. Praznik je bil. Več kot 10 tisoč udeležencev iz vse Slovenije je konec junija 1999 upihnilo osmo svečko na torti slovenske samostojnosti, na prireditvi Severovzhodna Slovenija v boju za svobodo, pa so se spomnili junakov, od Maistrovih borcev, do partizanov in borcev v osamosvojitveni vojni. Dogodek, ki ga je vredno pomniti. In nanj ohraniti spomine.

Tudi Lojze je to vedel. Akreditiral se je, kot že tolikokrat poprej, in s svojim aparatom beležil dogajanje. Znanka M.Ž., ugledna upokojenka meščanka Velenja, ga je zagledala in se odločila - Lojze bo pravi, da me z žlahto zabeleži na tem zgodovinskem dogodku. Stegnila je roko v pozdrav, Lojze svojo, aparat pa, ki ga je Lojze držal z levico, se je sprožil. Nastal je zgodovinski, zločinski, neokusen posnetek paparazza Lojza. Ne Lojze ne M.Ž. takrat nista vedela za zločinsko dejstvo. Razkrilo se je šele, ko je bil eden od šestih filmov razvit.

Minili so dnevi in Lojze je posnetih 15 slik ponudil M.Ž. v odkup, po zločinski ceni 200 tolarjev za komad. V kavarni, kjer sta se sestala ob predaji inkriminiranega gradiva, je naročnica, brez očal, na svojo kasnejšo žalost odbrala 9 fotografij in Lojzu plačala dva jurja, celih 200 tolarjev preveč. Lojz je plačal kavo in še danes mu je žal. Ne zaradi kave. Žal mu je, ker je gospo z žlahto slikal, ker ji je slike ponudil v odkup. A po zločinu kesanja ni.

Karikatura, zaradi katere je leta 1962 moral Ojsteršek prvič pred sodnike

Lojze Ojsteršek, je že 11 let upokojenec. Nepogrešljiv je kot kronist dogajanj v Šaleški dolini. Na stara leta išče razloge svoje sreče

Gospa je namreč prišla domov, si nadela očala in - o strah in groza - ugotovila, da je fotografija z roko v prvem planu grozna, strahotna, poniževalna, vulgarna, osebno žaljiva ...

Sledila je zahteva razjarjene gospe, da naj, glede na njegovo starost pa mu je dala kar 48 ur, nemudoma izroči negative in sicer v njen poštni predal.

Zločinec Lojze je zaslutil dobiček. "To," si je rekel in ji negative ponudil v odkup po ceniku avtorske

agencije. Celih 7 jurjev je to pot hotel zločinec Lojz. Razjarjena gospa si je rekla - to je pa preveč, kaplja čez rob, takorekoč. Zdaj me misli ta paparazzo še izsiljevati!!? in je spisala 15 strani dolg obtožbeni predlog, v katerem je zločincu Lojzu naprtila vse mogoče ... in na koncu dodaja zahtevek po odškodnini. 150 tisoč tolarjev bi imela za tolažbo in dala bi jih humanitarnim organizacijam.

Nastopi davkarija

Za povrh je zločincu Lojzu na glavo nakopala še davkarijo, kajti ni ji izstavil računa in ni plačal davka. Stamejčič v članku našteje še nekaj Lojzovih "zločinov": včasih slika na pogrebih, slikal je Pikin festival itd. Tudi leta 1962 se je zaključil zločinski proces proti Lojzu, ki je v glasilu Rudar objavil karikaturu hiše, v kateri so med vojaškimi vajami pogumnih teritorialcev veselo in po jasnem ceniku prodajali vpoklicanim "tovkec". Na "švarc" seveda. Zločin brez primere, saj je bila familija ugledna.

Zločinska kariera

In še nekaj nevspešnosti navaja novinar Novega tednika, ko so pred leti zločince Lojza "močno prištraufali" zaradi nekega majhnega prometnega prekrška ... Namreč, ko se je peljal na obisk k ženi, ki se je tedaj zdravila v termah Čatež je pred Laškimi prehitel sveže pečen volkswagen s še bolj sveže pečeno voznico, ki je bila, po naključju, sodnica v celju. Prehitel jo je na tesno in namestu, kjer je bila omejitve hitrosti 40 km/h. Lojz tega ni vedel, saj je bil znak zaraščen z živo mejo. A zlomka, že nekaj kilometrov naprej, v Laškem, je pred njim prečkala cesto peška in na prehodu padla. Zločinec Lojz je sicer pravočasno ustavil, pomagal ženski na noge, a sveže pečena voznica, ki je peljala za njim, je naredila cirkus. Poklicala je policijo. Naredili so zapisnik, Lojza povabili na zaslišanje in Lojz je na sodišču izgubljal in izgubljal ... Ja, tudi gospa M.Ž. je iz "ugledne familije" preteklih let ...

Branko Stamejčič zaključuje: Ne obupajmo! Roka pravice ima 9. januarja 2001 novo priložnost, da dokončno prekine zločinsko pot paparazza Lojza. Da ga "štrafa" kot bi ga morala že pred leti. Kljub temu, da je bil rudar, šest let na čelu, deset let v jamomerstvu. Kljub temu, da se je zaljubil v fotografijo in je eden najpomembnejših fotokronistov Šaleške doline. Kljub temu, da je v rudniku ustanovil fotoarhivsko službo in jo deset let vodil. Kljub temu, da je dopisnik praktično vseh slovenskih dnevnikov in občinskih in regionalnih časopisov. Kljub temu, da hrani doma okoli 300 tisoč negativov. Kljub temu, da je bil med ustanovitelji rokometnega kluba in da je ustanovil tudi atletskega. Kljub temu, da piše spomine "v katerih bom tudi Žganku (op.u.: bivši predsednik občine Velenje in še ...) povedal, da ima slab spomin, in da mora nekaj trditve iz svoje knjige popraviti."

Iz uredništva Glasa Slovenije:

Lojze Ojsteršek je tudi pomagal pri vzpostavitvi kontaktov in pomoči pred leti še finančno slabo stoječi teniški igralki Katarini Srebotnik. Glas Slovenije ji je namreč (in njenemu očetu) leta 1998 z različnimi sponzorstvi omogočil udeležbo na Australina Openu, na mladinskem turnirju v Melbourneu in na turnirju Slovenskega društva Sydney. Kot nam je znano je za tem posredoval tudi, da je dobila Katarina takrat v Velenju štipendijo. In ne samo da je Lojz Ojsteršek poslal fotografije za objavo v Glasu Slovenije ob treh pomembnih dogodkih, tudi stroške fotografij in pošte je plačal sam. Hvala Lojze!

Slovenija, moja dežela

Bled bo praznoval leta 2004

svojo tisočletnico - brez labodov?

/VEČER-SLADJAN UMJENOVIC/ – V Sloveniji po nekaterih podatkih ta čas prezimuje okoli osemsto labodov. Prihodnje leto spomladi bo minilo natanko sto let, odkar so ti prvič zaplavali tudi na Blejskem jezeru. Skozi čas so labodi postali ena od značilnosti Bleda in del njegove turistične ponudbe. Zdjaj pa vse kaže, da bo Bled sčasoma ostal brez svojega zaščitnega znaka, saj ljudje z njim grdo ravnajo. "Labode na Bledu moti hrup - predvsem v času gnezdenja. Takrat bi se lahko vzdržali hrupnih akcij, še zlasti ognjemetov z bliskanjem in pokanjem.

BIVJE

/PRIMORSKE NOVICE/ – Koordinacijski odbor za čisto okolje devetih koprskih krajevnih skupnosti je napisalo petico *Dovolj imamo zastrupljanja*. Zavzel se je za celovito sanacijo kemičnega kompleksa na Bivju pri Kopru, ki naj bi v zrak spuščal rakotvorne snovi.

BRDO

/PRIMORSKE NOVICE/ – Italijani so pri Golem Brdu posegli v tok mejne reke Idrije in s tem uničili vinograd dvolastniku Damjanu Podvršiču z Golega Brda, ki ga niso nič vprašali. Krajan je ogorčen zaradi ravnanja Italijanov in zato, ker ga slovenska stran ne ščiti. Na občini Brda so obljubili pomoč.

KOPER

/PRIMORSKE NOVICE/ – Slovenske železnice so s 16. decembrom, ko je začel veljati novi vozni red, ukinile 16 vlakov, vnovič vpeljale devet in povsem na novo pet, 91 vlakov pa ne bo več vozilo ob sobotah in nedeljah. Skupni obseg voženj se bo tako zmanjšal kar za 8,8 odstotka.

Na Primorskem je prenehalo voziti pet vlakov: iz Divače v Koper (z odhodom ob 6.20), iz Kopra v Divačo (ob 16.30), iz Divače v Buzet (ob 9.40), iz Buzeta v Divačo (ob 10.58) in iz Pivke v Ilirsko Bistrico (ob 21.00). Na novo so vpeljali vlaka Pivka-Ilirska Bistrica (odhod ob 9.05) in Ilirska Bistrica-Pivka (odhod ob 9.35). Osip bi bil še hujši, če ne bi tik pred zdajci vendarle ostali trije vlaki med Divačo in Buzetom oziroma Rakitovcem, kjer bi prebivalci ob progi sicer ostali povsem brez javnih prevozov. Poleg mnogih županov, ki so zadnje tedne na pritisk ljudi, zlasti v bolj oddaljenih krajih, skušali ohraniti vsaj še kak vlak, je svoje nasprotovanje ukinil izrazil tudi sindikat železniškega prometa Slovenije, v katerem so zlasti vlakovodje in sprevodniki. Ti opozarjajo, da bodo nekateri kraji ostali brez ključnih prometnih povezav, da novi vozni red niso usklajani z mednarodnimi in še manj z voznimi redi avtobusov

LJUBLJANA

/STA/ – Ideja o postavitvi orgel v veliki dvorani Slovenske filharmonije (SF) je stara že nekaj desetletij; najdemo jo denimo v Plečnikovih prenovitvenih načrtih iz leta 1936. Zadnje desetletje si je za njeno izpolnitev načrtno prizadeval dr. Mirko Cuderman, ustanovitelj in zborovodja Slovenskega komornega zbora. Izziv je vodstvo SF na čelu z direktorico Mojco Menart sprejelo in zamisel uresničilo ob praznovanju 300-letnice ustanovitve prve predhodnice, Academiae philharmonicorum Labacensium. Nove orgle so v 110 let stari stavbi, domu treh stoletij filharmonične zgodovine, prvič zazvenele 8. januarja. SF je dogovoril izdelavi in postavitvi orgel sklenila s škofijsko orglarsko delavnico iz Hoč pri Mariboru.

ŠTANJEL

/SOBOTA/ – Na Kaninu, v Soški dolini, Štanjelu in na Socerbu snemajo nov celovečeren film v slovensko-grško-francoski koprodukciji z naslovom *Lilijina zgodba* oziroma *Lilly's story*. Podnjo se je podpisal v Parizu živeči režiser grškega rodu Robert Manthoulis, priznan filmski ustvarjalec starejše generacije.

NOVO MESTO

/DOLENJSKI LIST/ – V Galeriji Dolenjskega muzeja je bila odprta razstava. Za konec so dolenski muzealci očitno prihranili tisto najboljše, saj je arheološka razstava *Kelti v Novem mestu*, ki bo na ogled vse do 22. septembra 2002, ne samo osrednja razstava Dolenjskega muzeja, ampak ena največjih in najpomembnejših muzejskih razstav letih 2001/2002 v Sloveniji sploh. Z njo se nadaljuje predstavitev bogatih in pomembnih arheoloških najdb iz prazgodovinskega obdobja na območju Novega mesta. Razstavljeno obdobje je čas, ko so bojevniški keltski Tavrski zasedli tudi ta del Evrope in pomembno vplivali na tukajšnjo materialno in socialno kulturo. V primerjavi s halštatskim obdobjem sicer ni tako bogato.

Poleti pa te ptice ne morejo priti niti do trave, ker je vse pohojeno ali pa nanje spuščajo pse," pravi Rajko Bernik, član turističnega društva Bled, ki za labode skrbi tudi ljubiteljsko. Mimoidoči so doslej ropali njihova gnezda, ugotavlja, nanje spuščali pse, jih preganjali z obale in podobno. Enega laboda so dali celo usmrtiti zaradi pasjega ugriza. Drugi je bil zvezan z žico in vrvcu za obešanje perila, v kljuno je imel ribiški trnek, prestreljen pa je bil s puščico športnega loka.

MURSKA SOBOTA

/VESTNIK/ – Odgovorni so ugotovili, da je bila beltinska grofica **Iphigenia Zichy** 6. aprila 1941 občanka takratne beltinske občine in v času nacionalizacije njenega premoženja jugoslovanska oz. slovenska državljanka. Tako se lahko začne postopek za vračanje nacionaliziranega premoženja groficičinim dedičem, ki živijo v Avstriji in Italiji. Skupno gre za več kot 1.100 hektarjev zemlje, predvsem njiv, pašnikov in gozdov v naravi. Od tega je dve tretjini v murskosoboški in ena tretjina v lendavski upravni enoti. Poleg tega bo treba vrniti tudi številne objekte, med drugim beltinski grad, žage, skladišča in druge gospodarske objekte v katastrskih občinah Beltinci, Gančani, Lipa, Dokležovje, Izakovci in Melinci. Podobno velja za vrnitev skoraj 300 hektarjev gozdov in pašnikov ter nekaj obdelovalne zemlje v katastrskih občinah Bistrica, Crenšovci, Gomilice, Nedelica in Polana.

BENEDIKT

/VESTNIK/ – V Benediktu v Slovenskih goricah so s priložnostjo slovesnostjo počastili praznik slovenske samostojnosti in velikega rojaka Dominika Čolnika. Po letu 1994, ko je o njegovem delu in življenju objavil knjigo Igor Zemljič, vsako leto prirejajo Čolnikove dneve. Zdjaj so v okviru negovanja spomina na naprednega gospodarja, kulturnika in mecena iz druge polovice 19. stoletja, odprli tudi Čolnikovo učno pot. Dominik Čolnik, nekronani kralj Slovenskih goric, se je rodil 3. avgusta leta 1830 v hiši ob znameniti cerkvi svetih Treh kraljev nad Benediktom, od koder so njegove poti vodile v Benedikt in na Drvanjo. Tam je imel urejeno posestvo in znamenito graščino, ki je pred nekaj leti dokončno propadla. Sodeloval je s pomembnimi slovenskimi kulturnimi in narodnopolitičnimi delavci takratnega časa ter pisal za revije in časopise.

SODIŠINCI

/VESTNIK/ – Nedavno srečanje s predsednikom vaškega odbora Murski Petrovci Ivanom Ciglarjem se je začelo z njegovim pričevanjem o poreklu imena sosednje vasi Sodišinci. Predsednikova hišna številka je Murski Petrovci ena. V sosednji hiši, ki ima številko dve, pa naj bi bilo nekoč prvo sodišče za celotno Prekmurje. Andrejčevi, ki zdaj živijo v tej znameniti, iz opeke trdno zidani domačiji, so ponosni na njeno zgodovino. Poslopje je res staro, dvorišče pa je v spodnjih plasteh tlakovano z opeko. To so odkrili delavci, ko so tu kopali leta 1970 jarek za vodovod. Sodniki, ki so službovali v opisanem poslopju, so stanovali v sosednji vasi. In po njih naj bi dobil kraj ime Sodišinci.

BRDA

/BRIŠKI ČASNIK/ – Turistični informativni center Brda je nedavno v Viteški dvorani gradu Dobrovo organiziral predstavitev strategije trženja turizma v Brdih, turističnoinformacijskih tabel in novega prospekta o Brdih, ki je tik pred izdajo. Usmeritev Brd mora voditi v oblikovanje enotne celostne podobe, ki obiskovalca ne bo zmedla, ampak ga bo nevsiljivo vodila do naravnih, arhitekturnih, zgodovinskih, kulturnih in drugih znamenitosti ter do ponudnikov pridelkov, izdelkov, storitev in uslug v Brdih.

HRPELJE

/PRIMORSKE NOVICE/ –

Občina Hrpelje-Kozina je po sedmih letih svojega obstoja in že triletni uporabi občinskih simbolov - grba in zastave in grba - končno uredila še z odlokom. Grb simbolizira prehodnost območja; simbol prometnih povezav je kolo sredi Andrejevega križa, ki predstavlja geografsko umeščenost občine med tri severno-jadranska pristanišča ter železniške in cestne povezave. Bela barva križa govori o krasu, zelena podlaga pa o neokrnjeni naravi Brkinov in Čičarije.

VRTOJBA

/SOBOTA/ – Jamarji so pod pečino, imenovano Pečina v mejah, odkrili ostanke keramike iz obdobja od 70.000 do 7500 let pred našim štetjem oziroma iz obdobja daniške kulture v mlajši kameni dobi. Našli so tudi okrog deset nožičkov iz kremenca, koščeno šilo, ost pušiče in okrog 150 kremenovih odtikov ter ostanke številnih zdrobljenih kosti drobnice in jelena. Najdbe izpod Pečine v mejah, ki so jo domačini poznali, ne da bi vedeli za njeno arheološko vrednost, je prevzel Inštitut za raziskovanje Krasa. Ne ve se, če bodo najdišče raziskovali naprej.

NOVA GORICA

/PRIMORSKE NOVICE/ – Na državni meji pri železniški postaji v Novi Gorici so v soboto, 22. decembra potekala zaključna praznovanja ob tisočletnici Solkana in Gorice, ki sta ga skupaj pripravili Mestna občina Nova Gorica in Občina Gorica. Namen prireditve je bil skupno druženje ljudi z obeh strani meje. Na skupnem praznovanju tisočletnice je nastopilo več glasbenih skupin z obeh strani meje, zbrane pa sta pozdravila tudi župana obeh občin, Črtomir Špacapan in Gaetano Valenti. Glasbeniki so nastopili na skupnem odru, ki je bil nameščen na meji, tako da je polovica odra segala na italijansko, druga polovica pa na slovensko stran. Od odra do najbližjega mejnega kamna je bila prav za to priložnost odstranjena žica, ki ločuje dve državi.

IHAN

/IHANSKE NOVICE/ – Ihan je po krivici zapostavljen kraj približno 4 km JV od Domžal. V listinah je bil prvič omenjen leta 1228, kar pomeni da je po tej plati starejši celo od Ljubljane. Ždaj je po vsej okolici znan predvsem zaradi prašičje farme, ki je bila še pred nekaj deset leti celo največja v Evropi.

PORTOROŽ-PIRAN

/PRIMORSKE NOVICE/ – V občini Piran bodo prodali 31 parcel za premožnejše kupce, nekaj jih je sredi Portoroža, vse pa so s pogledom na morje. Sedem parcel je na območju Stare ceste v središču Portoroža, v bližini Metropola stave, pod Belokriško cesto osem, štiri parcele so na območju hotelskega kompleksa Riviera, nekaj pa jih je na območju Sečovlje - Košta. In cena? Na primer za zemljišče pod Belokriško cesto, ki meri približno 600 kvadratnih metrov bo treba odšteti skoraj 20 milijonov tolarjev, priseti pa je še komunalni prispevek.

REKA NA POHORJU

/VEČER/ – V Reki na Pohorju diši po kruhu iz krušne peči. Danes, ko je še vedno preveč ljudi, ki so ostali brez zaposlitve, je pravo veselje spoznati družino, v kateri so vsi njeni člani združili moči in se zaposlili doma. Pri Šternovih v Reki na Pohorju se je ob obisku novinarjev veselo kadilo iz dimnika, že zunaj, pred hišo, pa je v nos zlezal vonj po kruhu, spečenem v krušni peči. "Naša kmetija je stara že več kot sto let. Od nekdaj smo kruh pekli doma, velikokrat tudi za sosedo. Ko sem po več kot tridesetih letih službe v Tamu v Mariboru končal na cesti in ker sta tudi otroka s svojima mladima družinama morala začeti služiti za preživetje, smo se odločili, da bomo vsi skupaj delali to, kar znamo. Ob domačiji, ki je bila kar naenkrat premajhna, smo postavili novo stavbo, v njej pa uredili pekarno in slaščičarno. Z ženo danes mladim le še pomagava, sin je prevzel pekarno, hči pa sama vodi svojo slaščičarno," je povedal Šternov ata. Mama Anica, ki je že svoji babici pomagala peči kruh

in pohorske gibanice, s katerimi so vedno postregli tudi koscem in žanjicam, se še vedno rada vrti okoli štirih krušnih peči.

Povedal je, da za peko uporabljajo zares star recept. Pečejo ga iz različnih vrst moke, kvasa, soli, vode in malo olja, brez vsakih dodatkov - polnozrnatega, rženega, belega in mešanega, v pečeh pa kurijo s smrekovimi in bukovimi drvimi. Pred božičnimi in novoletnimi prazniki je že kar nekaj časa iz njihovih peči dišalo tudi po domačih poticah in za Pohorje značilnem sadnem kruhu. Šternova pekarna je tako postala kraj, kjer lahko tudi z nosom občutimo izročilo svojih prednikov - v dišeci mešanici vonja iz žerjavice, ki jo daje pohorski les.

ISTRA

/PRIMORSKE NOVICE/ – Ob inventuri pomembnejših dogodkov, ki so v iztekajočem se letu zaznamovali dogajanje v koprski, izolski in piranski občini, na situ ostanejo bitka koprskih okoljevarstvenikov proti gradnji sežigalnice v Luki Koper in zahteve po zaprtju dekanskega Kemiplasa, zapletli s koncesijo za izolsko marino, odprte težko pričakovane olimpijskega bazena v Žusterni, obnova Pretorske palače, agonija starega Hotela Palace, kronična nesklepčnost izolskega občinskega sveta, ukinitve avtobusnih povezav Kopra z zaledjem in še kaj ...

LOKE

/NOVI TEDNIK/ – Leta 2000 so vaščani Lok slovesno predali namenu urejen izvira pitne vode in vodo po ceveh pripeljali do mesta, kjer je sedaj dostopna vsakomur. Vodo so poimenovali po svojem kraju Loke, na kar kaže tudi napis nad njenim iztokom. Na mizi krajevne skupnosti se je tako znašla voda *Ločanka*, opremljena z etiketo in v pollitriških ter liter in pol velikih plastenkah. Čeprav gre za zdaj res bolj za šalo kot zares, pa se bo morda zadeva obnesla in s tem postala zanimiv turistični izdelek Spodnje Savinjske doline. Vsekakor ta voda vsaj po okusu ne zaostaja za drugimi vodami.

KOPER

/PRIMORSKE NOVICE/ – Kip Joannisa A. Kapodistriasa, potomca koprskere družine Vittori (de Victore), prvega grškega guvernerja in enega od ustanoviteljev ideje o evropski enostnosti, zdaj stoji na trgu pred Pokrajinskim arhivom, ki le poldrugi mesec tudi uradno nosi njegovo ime. Bronasta podoba je darilo grške vlade. Koper in Krf pa sta podpisala listino o prijateljstvu in sodelovanju. Kot ugotavlja Darko Darovec se je Kapodistriasi rodil na Krfu leta 1809, stopil v rusko diplomacijo, kjer je bil do leta 1822 nazadnje celo znanji minister. Ker pa ga na ruskem dvoru niso podprli v prizadevanjih za osvoboditev Helenov izpod turškega jarma, je odšel v Švico, kjer je organiziral pomoč grškim upornikom. Leta 1827 ga je grška skupščina izvolila za prvega guvernerja.

VOLIČINA

/VEČER/ – V cerkvi sv. Ruperta, zahodnem delu glavne cerkvene ladje, so arheologi odkrili grobnico Herbersteinov. Grobovi v glavni cerkveni ladji najverjetneje sodijo v 17. in 18. stoletje. "Dokončno datacijo najdb in njihov pomen za odstiranje naše preteklosti bodo dale šele dodatne analize kosti, ki jih bodo zdaj opravili na Oddelku za antropologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani, s predmeti, ki smo jih našli ob skeletih, pa se bodo ukvarjali strokovnjaki v restavracijskem centru. Arheološka ekipa Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor je svoje delo - arheološko in zaščitno - na terenu opravila konec lanskega septembra in v začetku oktobra. Žal se je tudi pri obnovi cerkve sv. Ruperta v Voličini ponovila večkrat doživeta zgodba, ko arheologi prepozno izvemo za dela, s katerimi se posega v t. i. kulturno plast. Tako smo tudi v cerkvi sv. Ruperta v Voličini začeli strokovno delo šele po tem, ko so že odstranili tudi do 60 centimetrov kulturne plasti", je o arheoloških izkopavanjih v Voličini povedal Ivan Tušek, univ. dipl. arheolog, konzervator svetovalec. Ostanke nekoč obokane grobnice Herbersteinov: "V notranjosti glavne ladje smo našli, po vseh pridatkih sodeč, 31 srednjeveških skeletnih grobov. Prvi med njimi je bil dvojni, v njem sta moški in ženska, ki pa si ležita v grobnih jamah nasproti. V večini grobnih jam smo našli ostanke lesenih skrinj, ki so bile zbite z železnimi

žebli, na skeletih so ostanke tkanin, na glavah tudi lasje, tako smo našli na lepo ohranjeno spleteno kito las, našli smo tudi gumbe, uhane, prstane, kovinske spono na nogah, kar priča, da so bili pokojni obuti in da so imeli hlače spete s pasovi, v rokah so nekateri pokojniki imeli molilnike, svetinjico. Zanimiva in skrivnostna ostaja najdba na glavi ene izmed pokojnic, kjer je imela ta najverjetneje diadem s tankimi kovinskimi ploščicami in votlimi kroglicami. Po dokumentiranju vsega odkritega smo skelete primerno zaščitili in jih bomo ohranili v grobnih jamah, ki smo jih zasipali z mivko. Zdaj lahko tisti, ki obnavljajo cerkev, na tako zavarovanih tleh nadaljujejo delo," je v poročilu zapisal Ivan Tušek, ki pravi, da so v zasutju grobov našli tudi fragmentirano lončenino, ki skupaj z grobovi sodi v čas 17. in 18. stoletja. Po gradnji sodeč je glavna cerkvena ladja v cerkvi sv. Ruperta v Voličini najstarejša gradbena faza, ki sega v drugo polovico 13. stoletja. "Mlajša pa je grobnica Herbersteinov v zahodnem delu glavne cerkvene ladje. Menimo, da so ti glavno ladjo v današnji obliki obokali v 16. stoletju. V grobnici je bilo pokopanih osem pokojnikov te fevdalne družine, mi smo tokrat našli na razmetane ostanke skeletov, kar kaže, da se je v preteklosti že posegalo v grobnico, ki je bila zgrajena v 17. stoletju in je bila na zunaj ograjena v obliki katafalka in ograje okoli njega v obdobju renesanse.

Kultura Slovenija

Vidnejše

nagrade v letu 2001

DEMOKRACIJA – Na enajsti podelitvi Delove nagrade **kresnik** za najboljši slovenski roman, objavljen v preteklem letu, je že drugič zmagal **Drago Jančar**. Zmagovalni roman **Katarina, pav in jezuit** je slogovna mojstrovina, pisana za ljubitelje literature.

Plečnikovo nagrado, ki jo podeljuje Sklad arhitekta Jožeta Plečnika, so prejeli arhitekt **Aleš Vodopivec**, arhitektka **Neni Grabrovec** in krajinska arhitekta **Dušan Ogrin** in **Davorin Gazvoda**, vsi za **pokopališče Srebrniče** pri Novem mestu.

Nagrado **Riharda Jakopiča** – najvišjo stanovsko nagrado na področju likovne umetnosti, je prejel akademski kipar **Matjaž Počivavšek**.

Na Društvu slovenskih skladateljev so junija skladatelju **Ivu Petriču** izročili **Kozinovo nagrado 2001**, ki jo društvo podeljuje za zaokrožen **glasbeni opus**. **Levstikovo nagrado**, bienalno nagrado Mladinske knjige za izvorno leposlovje in izvorne ilustracije za otroke, sta za življensko delo prejela pesnik in pisatelj **Kajetan Kovič** in akademski slikarka **Ančka Gošnik Godec**, levstikovo nagrado za leto 2001 za izvorno leposlovno delo pisateljica **Anja Štefan** in ilustratorica **Liljana Praprotnik Zupančič** z umetniškim imenom **Lila Prap**.

Na mednarodni pisateljski prireditvi **Vilenica 2001** v organizaciji Društva slovenskih pisateljev je šestnajsto nagrado vilenica prejel estonski pesnik **Jaak Kopliniski**. Nagrado **Marjana Rožanca**, ki jo je devetič podelil sklad pokojnega pisatelja za najboljšo esejistično zbirko, izdano v zadnjih dveh letih, je na Rožančevi domačiji v Vočjem gradu pri Komnu septembra prejel **Iztok Geister** za zbirko esejev **Levitve**.

V Društvu slovenskih pisateljev so tretjo **Stritarjevo nagrado** za mlajše literarne kritike podelili **Vanesi Matajca**.

Zupančičevo nagrado mesta Ljubljana za življensko delo je prejela slikarka **Mara Kralj** za dolgoletno profesionalno delo na likovnem področju.

Na **Mednarodnem grafičnem bienalu** so razglasili nagrajence: veliko častno nagrado je prejel Britanec **Damien Hirst**, nagrado sitotiskarne Fallani iz Benetk hrvaška umetnica **Ines Krasič** in posebno častno priznanje slovenski umetnik **Peter Ciuha**.

Slovenska filharmonija odlikovana z zlatim častnim znakom svobode RS

LJUBLJANA /DNEVNIK/ – Ob 300-letnici *Academiae Philharmonicorum Labacensium* je predsednik Milan Kučan Slovensko filharmonijo za večstoletno umetniško poslanstvo odlikoval z zlatim častnim znakom svobode Republike Slovenije. Ob tem jubileju je predsednik Kučan Sama Hubada za posebne glasbene zasluge odlikoval s srebrnim častnim znakom svobode RS, s častnim znakom svobode RS pa je odlikoval dr. Mirka Cudermana, Igorja Ozima, Iva Petriča, Alenko Saksida in Borisa Šinigoja.

Podobe družine v XX. stoletju na Slovenskem

MARIBOR /VEČER/ – V četrtek, 21. decembra 2001 je bila v prostorih Umetnostne galerije Maribor otvoritev "velikopotezne tematske razstave". Avtorici razstave Breda Kolar Sluga in Vesna Krmelj sta izhajali, kot se glasi eden od motov razstave, "od sebe k drugim", osebna izkušnja družine je bila poriv za razmislek in pregled upodabljanja družine v slovenski likovni umetnosti preteklega stoletja. 161 del osemdesetih avtorjev (nabiranje in izposojanje del iz privatnih in institucionalnih zbirk je bilo najnapornejši del projekta) od Groharja, preko Kraljev, Sedeja, Stupice, Preglja, do najmlajših, "odslikava" razmere, skozi katere je šla družina v času, ko so se z njo dogajale temeljne spremembe. Razstava je prostorsko razdeljena na dva dela, vendar ta prehajata eden v drugega. En del je tematski, razumljen kot prostor doživljanja, posamezne teme (rojstvo, otroštvo...) ali zorni koti so predstavljeni nekronološko, drugi del pa so podobe skozi čas, ki omogočajo videti razgrajevanja in potencialna nova vzpostavljanja družine ali vsaj zanimanja zanjo.

Razstava zajema vse likovne medije dvajsetega stoletja (in tudi postavitev jih ne ločuje), kar je redka praksa, fotografski del je pripravil Primož Lampič. Njegov izbor se prilagaja avtorskemu konceptu razstave, izbrano fotografsko gradivo pa ponuja predvsem dva pogleda na družino: fotograf je gost oziroma član družine. V katalogu k razstavi so ob reprodukcijah, ki sledijo časovni logiki, prispevki avtorjev razstave: Vesna Krmelj osvetljuje in interpretira izbrane podobe preteklega stoletja, Breda Kolar Sluga se loti zgodovinskega orisa upodabljanja družine do 20. stoletja. Razstava bo na ogled do 17. marca 2002.

Nastaja novi Slovenski biografski leksikon

/DRUŠTVO SLOVENIJA V SVETU/ – Pripravlja ga Inštitut za biografiko in bibliografijo ZRC SAŽU. Na inštitutu se ukvarjajo s celovitim znanstvenim preučevanjem bibliografskih problemov. Med zdajšnjimi raziskavami je na primer študija o psevdonimih, posebej pa poskušajo predstaviti doslej manj znane Slovence, živeče v tujini.

Izšla zbirka knjig Goriške Mohorjeve družbe

/MLADIKA/ – Zbirka knjig GMD za leto 2002 je sestavljena iz tradicionalnega koledarja in treh drugih knjig. Priročnik **Sonjine slaščice - Dobrote iz Števerjana v Brdih**, avtoric Sonje Marije Maraž in Irene Bednaržik prinaša sedemdeset receptov slaščic. Izdaja ni le jasna in praktična kuharska knjiga, temveč tudi kulturno dejanje, saj gre obenem za ohranjanje slovenske kulturne dediščine, h kateri spada tudi prehrabena kultura.

Trojezična predstava Jubilejno srečanje z Gorico

GORICA /STA/ – V goriškem Kulturnem domu je bila konec lanskega leta krstna uprizoritev gledališke predstave **Jubilejno srečanje z Gorico**, in sicer v treh jezikih Goriške - slovenskem, furlanskem in italijanskem. Scenarij za predstavo je napisal Filibert Benedetič, ki je na predstavitvi povedal, da je uprizoritev sad sodelovanja Kulturnega doma s Slovenskim stalnim gledališčem iz Trsta, povod pa je dvajsetletnica začetka delovanja Kulturnega doma in tisočletnica prve pisne omembe mesta Gorice. Pri pravi predstave je sodelovalo tudi Furlansko filološko združenje. Režiser je Marko Sosič.

Čipke iz babičine skrinje

CELJE /STA/ – V Pokrajinskem muzeju Celje so v pritličju Stare grofije odprli razstavo **Čipke iz babičine skrinje**, na kateri je predstavljena tradicija tkanja in kvačkanja na Celjskem. Za prikaz domače obrti ročnega tkanja in kvačkanja je poskrbela Marta Lukašič. Tkalska obrt je bila nekoč na Štajerskem zelo dobro razvita. Najpogosteje so za tkanje uporabljali lan. Iz kvalitetnejšega prediva so izdelovali fino platno, slabše pa so uporabljali za debele hodne rjuhe in drugo. Uporabljali pa so tudi volno, saj je bila v Savinjski dolini in na Pohorju dobro razvita ovčereja. Tkanine so lahko tudi obarvali, navadno z modro barvo. Oblačila so lahko krasili s čipkami ali s kvačkanimi dodatki.

NOVO

Izšla je zgoščenka (CD) božičnih pesmi z vsega sveta
Juana Vasleta
Raduj človek moj

Basbaritonist **Juan Vasle** se je rodil v Buenos Airesu v Argentini. Pevsko diplomu si je pridobil na Visokem inštitutu za umetnost v Teatru Colon v Buenos Airesu in se izpopolnjeval v Münchnu in na Dunaju z Ernstom Haefligerjem, Heather Harper in Antonom Dermoto. Nastopal je kot operni in koncertni pevec v Teatru Colon in v drugih južnoameriških gledališčih. Leta 1989 je bil finalist v mednarodnem pevskem natečaju Luciano Pavarotti, v Philadelphiji v ZDA. Leto kasneje se je predstavil na koncertni turneji po Avstraliji. Pel je tudi v Avstriji, na Hrvaškem in Italiji in Nemčiji, kjer je med drugim, sodeloval pri posnetku zgoščenke oratorija Les Beatitudes (Blagri) Cesarja Francka, pod taktirko slovitega nemškega dirigenta Helmutha Rillinga. S tem dirigentom je nastopil tudi v Mennheimu, Stuttgartu, Frankfurtu in Kölnu. V Nemčiji mu je večkrat dirigiral tudi Berthold Höps. Leta 2000 je v Pragi v okviru abonmajske sezone Praških simfonikov pel pri oratoriju Stabat Mater Antonina Dvoraka. Od leta 1990 je solist ljubljanske Opere, kjer je odpel vrsto pomembnih basovskih vlog: Zaharija (Nabucco), Lindorf, Kopelius, Dappertutto, Mirakel (Hoffmannove pripovedke), Don Alfonso (Cosi fan tutte), Ferrando (Trubadur), Escamillo (Carmen), Martin Krpan (Krpanova kobilica), St. Bris (Hugenoti), Arkel (Peleas in Melisanda), Ramfis (Aida), Komtur (Don Giovanni) itd. Nastopa tudi kot koncertni pevec v recitalih z nemškimi, slovenskimi in južnoameriški samospeli in narodnimi pesmimi. Leta 1999 je bil v Mariboru edini pevski solist pri papeževi maši ob razglasitvi Antona Martina Slomška za blaženega. V Ljubljani so izšle tri njegove solistične zgoščenke: *Slovenske pesmi* (25 slovenskih samospelov in narodnih pesmi), *Slovenski samospeli XX. stoletja* (44 samospelov v 29-tih slovenskih skladateljev) in *Sudamérica* (24 samospelov in narodnih pesmi iz vseh južnoameriških držav).

Po svetu

DUNAJ

/STA/ – Avstrijski predsednik Thomas Klestil je slovenskega novinarja Slavka Frasa odlikoval s srebrnim častnim znakom za zasluge. Avstrijsko odlikovanje je novinarju izročil predsednik avstrijskega parlamenta Heinz Fischer. Slavko Frasa, ki je član Društva novinarjev Slovenije od leta 1951, je bil več let dopisnik z Dunaja za Delo in druge slovenske medije, sedaj pa dela kot dopisnik avstrijske tiskovne agencije APA iz Ljubljane. "S svojim poglobljenim, strokovnim in objektivnim poročanjem je bistveno prispeval k ugledu Avstrije v tujini," je med drugim zapisano v obrazložitvi.

WASHINGTON

/DELO/ – Pri Trust for Museum Exhibitions v Washingtonu so si omislili reprezentativno razstavo poezije, inspirirano s tragedijo 11. septembra v ZDA, čeprav samo posredno. K sodelovanju so povabili 16 izmed "najuglednejših pesnikov našega časa", med povabljenimi je tudi Ciril Zlobec. Vsak pesnik bo imel samostojen, grafično ustrezno oblikovan transparent 3 x 1m, ki ga bo Trust for Museum exhibitions distribuiral po vsem svetu, tudi posredoval prek interneta.

PREDAPPIO

/VEČER/ – Vas Predappio, v kateri je bil rojen Benito Mussolini, v bližini je tudi pokopan, je deležna vse večjega obiska Italijanov. Ljudje krasijo Mussolinijev grob s cvetjem in svečami in spominska knjiga je vsak dan bolj polna. Kar nekaj trgovin prodaja spominke, povezane z Mussolinijem. Očitno je, da se v Italijo kar opazno vrača fašizem. Leva sredina in levica včasih malodušno reagirata, včasih pa sploh ne. Na oblasti je pač desna sredina, njeno delo pa pogojuje skrajna desnica. Predsednik vlade Silvio Berlusconi navidez nastopa kot demokrat, na dlani pa je, da je njihovo gibanje Naprej, Italija! v marsičem odvisno od ravnanja desnice.

VATIKAN

/NOVI GLAS/ – Sveti oče Janez Pavel II. bo ob svetovnem dnevu družbenih občil, 12. maja 2002, posvetil poseben dokument internetu; tema *Internet: nov forum za oznanjevanje evangelija*

BUENOS AIRES

/GLAS SLOVENIJE/ – Tudi argentinski Slovenci so dobili svojo stran na internetu. Posamezniki, organizacije in društva so združili svoje moči (tudi finančne) in ustanovili skupno točko, kjer se bodo srečevali, nas z drugih kontinentov pa obveščali o njihovem delu.

<http://www.slo.org.ar>

CELOVEC

/NAŠ TEDNIK/ – Avstrijsko Ustavno sodišče je odločilo, da zadostuje 10% slovenskega prebivalstva v določenem kraju, kjer bi lahko postavili table z dvojezičnimi napisi. To pa na osnovi več ljudskih štetij. Toda deželni glavar Haider se ne strinja s tem, in je takoj sporočil, da ni pripravljen postavljati dodatnih krajevnih napisov, in napovedal, da bo uresničeval uredbo iz leta 1976, ki predvideva 25-odstotni prag.

Avstrijski Center za manjšine in nekdanji poslanec Karel Smolle sta pri državnem tožilstvu na Dunaju zahtevala začetek kazenskega postopka proti koroškemu deželnemu glavarju Joergu Haiderju. Vzrok za takšno odločitev so nekatere Haiderjeve izjave glede odločitve avstrijskega ustavnega sodišča o dvojezičnih napisih na avstrijskem Koroškem, kot sta recimo "socialistična večinska razsodba" in Haiderjeva napoved, da ne bo spoštoval odločitve sodišča

RIM

/NOVI GLAS/ – Ni miru brez pravičnosti, ni pravičnosti brez odpuščanja - tako je Janez Pavel II. naslovil letošnjo poslanico ob 1. januarju, svetovnem dnevu miru. Slovenski javnosti jo je predstavil ljubljanski nadškof dr. Franc Rode, ki je poudaril, da papež s poslanico, z njenimi univerzalnimi sporočili, "ki jih danes ne premore noben verski ali državni poglavar, tudi noben filozof ne", nagovarja vse narode in vse kulture.

BUENOS AIRES

/SVOBODNA SLOVENIJA/ – Peti letnik Slovenskega srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka, je izdal zbornik-almanah. Letošnji je že 34. po številu in nosi naslov: *Njih dela gredo z nami*. Dijaki so skušali opisati življenje in delo tistih, ki so v preteklosti oblikovali njihovo slovensko skupnost pa jih ni več med živimi. Želijo, da bi spomin nanje ostal živ in da bi bil mlajšim generacijam v ponos.

DUNAJ/BUDIMPEŠTA

/STA/ – Predsedniki in tajniki škofovskih konferenc iz BiH, Hrvaške, Avstrije, Poljske, Slova-

HELSINKI

Naš rojak iz Finske, Milan Smolej dipl. ing., samostojni podjetnik, bivši trgovski svetnik Republike Finske v Bagdadu (1981-1983) in bivši uradni pooblaščenec Republike Slovenije na Finskem (1991-1993), član Zveze veteranov vojne za Slovenijo (ZVVS) je pred kratkim napisal sledeče sporočilo na Banko Slovenije:

Spoštovani!
Preteklo je že kar deset let od slovenske (z)godbe o uspehu. Kljub številnim osebnim urgencam največja finska banka Nordea - dandanes menda 2. ali 3. največja skandinavska banka, na svojem internet servisu nima slovenske VALUTE kot mednarodnega plačilnega sredstva.

Leta 1991, po osamosvojitvi Slovenije, sem dosegel, da se je na zemljevidih vremenskih napovedi v največjem finskem dnevniku, pojavila Slovenija. Dunaj, ki je prej zakrival skoraj celotno karto Slovenije, so odstranili. Prav tako sem pri Finnairu dosegel, da so popravili zemljevide, ki so bili v njihovih on-board magazinih. Leta 2002 pa žal pri banki ne uspem.

Kaj ne bi bila Vaša naloga, spoštovane gospe in gospodje, da kaj storite v tej smeri? S spoštovanjem Milan Smolej, Finska

ške, Slovenije, Češke in Madžarske, ki so zasedali v Budimpešti pod vodstvom avstrijskega kardinala Christoph Schoenborna, so se dogovorili o srednjeevropskemu dnevu katolikov v letih 2003 in 2004. Prvi del dneva katolikov se bo v osmih državah začel spomladi 2003, in sicer ob koncu tedna po Kristusovem vnebohodu. Leto dni kasneje je predvidena velika skupna prireditve, ki naj bi potekala v obliki romanja v avstrijsko mesto Mariazell. V vmesnem obdobju pa naj bi organizirali pet mednarodnih simpozijev. Pobudo za srednjeevropski dan katolikov je dala avstrijska škofovska konferenca.

DUNAJ

/VEČER/ – Ugledni akademik dr. Stanislav Hafner, 85-letni starosta avstrijske slavistike, naslednik Jerneja Kopitarja in Frana Miklošiča je prejel odlikovanje *častni znak svobode Republike Slovenije*. Dr. Stanislav Hafner je koroški Slovenec, rojen v Št. Vidu ob Glini na Koroškem. Ko je študiral na Dunaju, je imel izjemnega slavista, ruskega kneza Nikolaja Trubeckoja. Služboval je v Beogradu, Münchnu, leta 1939 pa so ga poslali v Ljubljano za lektorja nemškega jezika v okviru novoustanovljenega lektorata. V kratkem ljubljanskem obdobju (leta 1940) je izdal antologijo slovenskih novel *Slovensche Novellen* in si s tem nakopal nacistični pregon. Leta 1952 je nastopil bibliotekarsko službo in se vrnil k znanosti. Posebej se je posvetil zgodovini dunajske slavistike, Kopitarju in Miklošiču. Leta 1963 je postal docent na graški univerzi. Njegov največji

Dr. Stanislav Hafner

znastveni podvig je projekt *The-saurus der slowenischen Volkssprache in Karten - Tezavrus slovenskega ljudskega jezika na Koroškem* več zvezkih, ki izhaja že več kot dve desetletji in še ni sklenjen. V projektu je hotel predstaviti kako živi ljudski jezik na Avstrijskem Koroškem, raziskoval je jezik starih družin. Treba je razlikovati med pogovornim ljudskim jezikom in standardnim, knjižnim jezikom. Pravkar pa pripravlja razpravo o slovenski akademiji bogoslovcev v Celovcu. Pred desetimi leti, ob stoletnici Miklošičeve smrti (najbolj jezikovno plodovit Prelek), so pripravili na Dunaju razstavo in po zaslugi dr. Hafnerja odkrili spominsko ploščo na Miklošičevi hiši na Dunaju.

RIM

/NOVI GLAS/ – Italija je odpravila davek na dedovanja in darila. Davek na dedovanja, ki je doslej bremenil le vrednosti, ki so presegle 500 milijonov lir, je v celoti preklancan.

ROJAKI IN TURISTI IZ DALJNE AVSTRALIJE,

SAMO ZA VAS

- NAJCENEJŠI NAJEM,

- DOSTAVA PO DOGOVORU,

- PESTRA IZBIRA OSEBNIH VOZIL

VEDNO Z VAMI IN ZA VAS!

RENT - a - CAR

Mirka Vadnova 8

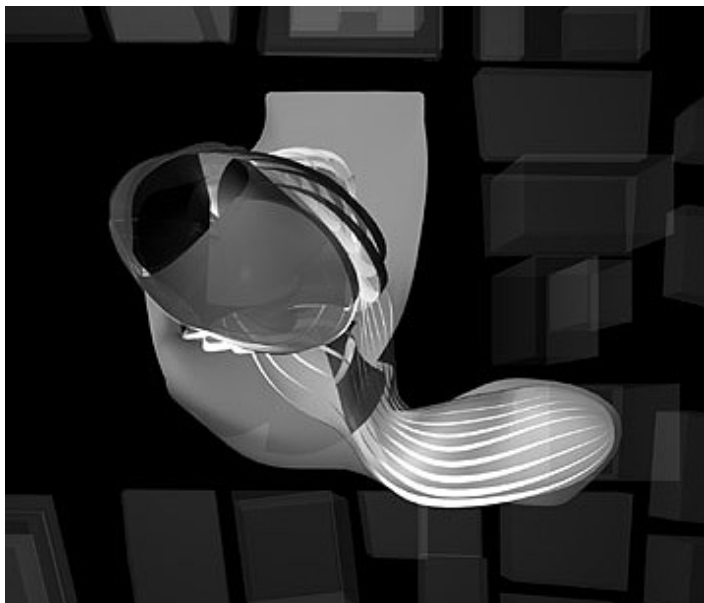
Si - 4000 Kranj Slovenija

Telefon: 04 - 204 2011

Sydney - Adriatic Adventure 02 9823 0011

**Zgodba o novem uspehu arhitekta Toma Kovača iz Melbourn - Pot v svet je začel v Celju ... Piše z desno, riše pa z levo...
Design novega World Trade Centra v New Yorku?**

Sydney, Melbourne /Glas Slovenije, Stanka Gregorič, Florjan Au-ser/ – V petek, 20. decembra 2001 je prispela v uredništvo Glasa Slovenije po e-mail pošti ena najlepših novic, ki bi si jih Slovenci lahko zaželeli prav za božično ali novoletno darilo:

"Tom Kovač je edini avstralski arhitekt, ki je bil povabljen da kreira design za novi World Trade Center v New Yorku. Sedemnajst svetovno znanih arhitektov je bilo povabljenih, da opravi to zahtevno nalogo. Vsi projekti bodo razstavljeni 17. januarja 2002 v prestižni galeriji Max Protetch Gallery v New Yorku."

Toma Kovača smo predstavili slovenskemu bralstvu že januarja 1998, čeprav živi odmaknjeno od slovenske skupnosti in se nerad odziva na prošnje za pogovor. Toda kdo je Tom Kovač? Že ko se je še kot kratkohlaniček potepal po celjskih ulicah in travnikih in ko je sanjal o "belih cestah", se je v njegovi osebni globini pojavila želja po odhodu v drugi svet. "Spominjam se, kako sem v Celju ležal v travi in gledal bele ceste v zraku, ki so se končale tam za hribom. Vprašal sem soseda, kaj je tam za hribi, pa je rekel, da drugi svet. Želel sem v ta drugi svet. Potem sem nekoliko zrasel in se povzpел na tisti hrib, a za njim je bil še eden. Vedel sem, da bom nekoč šel za tisto belo črto. Danes vem tudi to, da se iz Celja lahko pride zelo daleč, da tudi iz Celja lahko dosežeš vse, če veš, kaj hočeš ... če ne bi verjel v to, ne bi dobival toliko nagrad ... in delo je zame najpomembnejša stvar v življenju..." In potem je šel, skupaj s svojimi starši "za tisto belo črto", in pri dvanajstih letih se je znašel na pragu nove dežele Avstralije - v Melbournu. Dalje belih črt ni več bilo. V Melbournu je leta 1986 končal študij arhitekture in že takoj za tem prejel nekaj prestižnih nagrad.

"Tom Kovač je edini ... njegova arhitektura je v Avstraliji brez primere ... " so pisali avstralski časopisi že pred nekaj leti. Pozornost je vzbudil tudi v ZDA, Parizu, na Danskem, Japonskem in drugje po svetu; v Londonu je bil leta 1997 izbran za *Architect on the Horizon*, naziv, ki ga imenuje londonska revija za arhitekturo. Sicer je pa že leta 1990 prejel nagrado R.A.I.A. za notranjo opremo in nagrado **Louisa Poulsona** za oblikovanje svetil. Nekajkrat je razstavljal v Sloveniji. Skoraj neopazno je pred leti šla mimo celjska razstava v Galeriji sodobne umetnosti, kjer so bile na ogled njegove fotografije, makete, skice in drugi projekti. Tomovim nagradam in uspešnim projektom je težko slediti. Preveč jih je. Prav gotovo mu bo design za razstavo World Trade Centra v New Yorku prinesel največjo slavo v njegovi sorazmerno kratki karieri arhitekta. Več v angleški prilogi.

Vmes pa še smeh

- Zakaj so bili Dolenjci proti odcepitvi Slovenije od SFRJ?
- Ker bi bili potem oni za Slovence južni bratje.

Dolenjci se pogovarjajo v gostilni: "Smolo je imel naš Pero, pil je na litre, umrl je pa od kapi."

- Zakaj imajo Dolenjke revmo?
- Zato, ker spijo pri 'fajhtnih' možeh.

- Kaj se zgodi, če se najbolj neumen Gorenjec preseli na Štajersko?

- Na Gorenjskem in na Štajerskem se dvigne inteligenčna raven.

O knjigi Marijana Lauka Glavno da smo zdravi

Piše Stanka Gregorič

SUNSHINE COAST, SYDNEY / GLAS SLOVENIJE, STANKA GREGORIČ – Glavno da smo zdravi, tak naslov izbere naš rojak Marijan Lauko iz Sunshine Coasta v Queenslandu za svojo knjigo, ki jo, povezano v plastiko, izda ob koncu leta 2001 v samozaložbi. Marijanova želja, da napiše prozno delo o življenju izseljenca (morda avtobiografijo z izmišljenimi imeni?), sega že dolga leta nazaj. Končno mu uspe! Njegovo pripovedno delo je lahko berljivo, ker zajema veliko kratkih dialogov, opisi narave pa so tako živi kot da bi jih avtor doživljal v času pisanja. Korenine dveh bratov, izseljencev, segajo globoko v domačo slovensko zemljo, na severo-zahodni del Slovenije, v dolino rek Drava, Meža in Mislinja, v kraje odkoder izhaja družina. Zgodba bralca pripelje nekajkrat do solz in ko se znajde pred koncem, ki je nedorečen, si zaželi poklicati avtorja in ga vprašati: zakaj? in kaj potem ...? Avtor preliva življenske zgodbe vse od domačih krajev do tujine tako slikovito, da je kar čudno kako si zapomni vsak detalj, tudi po tolikih letih izseljenstva: ptice, zeleno travo, cvetlice, drevesa, vsak grm, ki ga obdaruje s spomini, vsako besedo ljubljene osebe ... Vleče ga tja, pa ostane tukaj! Četudi: ... Kaj me je zaneslo v to prekleto vročino? Kaj sem v življenju zagrešil, da moram zdaj biti na tak način kaznovan? ... Zakaj v Avstralijo, čisto na konec sveta? ...

V svoji pripovedi Marijan Lauko posveti velik delež življenski usodi nemu od bratov ter opiše njegov žalostni konec:

... Mogoče še dan ali dva in Matilda bo stopila izza vogala ter ga odpeljala v večnost ... Za zaprtimi očmi, toda pri polni zavesti, so se Tomažu prikazali razni prividi ... videl je podobo očeta ... 'Pridem oče, pridem!' ... Na drugem koncu vasi so se vaški fantje vračali domov. Slišal je njihovo petje, 'šumi, o šumi Dravca v tihi poletni večer ti imaš cilje in znanca a jaz jih ne najdem nikjer' ... Stisnil je Kati roko. Ne da bi odprl oči, ji je zašepetal, naj še mama pride noter ... 'V predalu je šatulja od vžgalic, v njej je nekaj zemlje, ki sem jo s seboj prinesel še iz domovine. Ta naj gre z menoj. Rožni venec mi prinesi in sliko rajne mame, naj z njimi zaspim ...'. In zaspal je. Bilo je v Queenslandu.

Avtor piše tudi o Francijevi mladostni ljubezni, ki je prisotna nekje globoko v srcu vse življenje.

Toda, skupno življenje z dekletom iz domovine mu ni usojeno, čeprav pride čas ko ...

Francija zapusti žena, Vidi umre mož. On tu - ona tam! Po dolgih letih se znajde pred njeno hišo v Sloveniji:

Z robčkom si je brisal dlani. Potil se je ... v notranjosti se je tresel. Cela večnost je minila, predno so se odprla vrata. Pred njim je bila Vida - tista Vida, za katero je vsa leta žarela iskrica ljubezni, iskrica iskrene mladostne ljubezni ... 'Oh, Vida, dovoli, da te objamem in nikdar več ne izpustim iz objema' ... padla sta si v objem ...

Franci ostane nekaj časa v Sloveniji, potem pa pride Vida v Avstralijo ...

Dva in pol meseca je Vida ostala v Avstraliji. S Francijem sta si ogledala notranjost tega velikega kontinenta, uživala sta krasote Velikega Koralnega Grebena in tropskega podnebja,

ogledala sta si Modre planine - Blue Mountains - in Sydney, prehladila sta se v Melbourne, največ časa sta preživela v Queenslandu pri (op.u.: Marijanovem) sinu Adrianu.

'Zdaj razumem, zakaj ti je težko zapustiti to zemljo,' je Vida neki večer omenila Franciju.

'Zdravstvena in bolniška nega je tu na zelo visoki stopnji, tega pri nas ni ...'

Vidini otroci vabijo Francija naj bi se vrnil v Slovenijo, imajo ga radi. Tudi priletni stric Roman, še zadnji živeči brat očeta Marka ga vabi naj ostane v Sloveniji. Živi na bogatem vinogradniškem posestvu v Ritoznoju nad Slovensko Bistrico.

'Predno greš, te hočem še nekaj vprašati ... prav gotovo se spet vrneš tja v Avstralijo. Ali kaj misliš, da bi spet prišel nazaj v

Iz cikla trinajstercev

Pavla Gruden

Vse gre narobe: domovi v prahu na škafe, mladež pijana od izbire drog na škafe, nezaželjeni otroci v splavih na škafe, versko-razredne kape in rinke na škafe. V nerazvitih deželah smrtnih klic na škafe, v sledeh morilskih polj živ eksploziv na škafe. Po meri let lačnih otrok sklečke na škafe, od nas vsaka za dolar v nabirkah na škafe, na cilju zanj pet, vmes pa mrličkov na škafe. V medzvezdnih strukturah dolg z nulami na škafe, plača ga z davki občan z računi na škafe v humanizmu razvitih s kaprici na škafe, in ravnodušnih - z ušesi kot škafe na škafe ...

domovino za stalno?'

'To je pa zelo težko vprašanje in odgovor ni enostaven. Dosti sem premišljeval o tem ...'

'Tu v zgornjem vinogradu imam petnajssto trt, tam spodaj na potoku pa dva tavžent ... ne zmorem več ... Že dalj časa mislim, da bi vse prodal, sam pa bi šel v dom za ostarele, ki je tu

Smatrali so nas za nezaželjene, kar so nam tudi nemalokrat očitno dali vedeti. Z nami so ravnali, kot bi bili manjredni, na neki način skoraj le pol ljudje ... Težka in truda polna so bila prva leta v tujini. Domotožje nas je mučilo ... Prestal sem prva leta. Preselil sem se v Brisbane. Tam sem si našel dobro službo z dobrim zaslužkom in resnično sem lahko začel nalagati denar na svoj bančni račun. Kmalu sem imel dovolj za aro, za nakup lepe parcele izven mesta. Zemlja je bila zelo plodna, potok, ki se ni nikdar posušil, je tekel skozi njo in videl sem rožnato bodočnost. Leta kasneje sem ugotovil, da je ravno ta poteza bila moj resni začetek v Avstraliji. Bila je kot superfosfat, ki je pognojil nove poganjke korenin. Spoznal sem, da moram resno in trezno premisliti, presoditi in ugotoviti, kaj bom počel s svojim življenjem ...'

In, Franci ostane v Avstraliji, Vida pa se vrne v Slovenj Gradec v svojo hišico ...

Marijanova zgodba je zgodba tisočerih izseljencev, je konflikt naše notranjosti, ki ga preživljamo skoraj vsi. Je naša razdvojenost in "biti tu in tam" in "ne biti, ne tu, ne tam"! Breda Čebulj Sajko ponazori to razdeljenost s konkretnimi primeri v študiji *Razpotja izseljencev*.

Pavla Gruden:

"Nahajam se na eni točki, ki nima ishodišča, kukr en labirint, samo da bi se dvignu iznad nega. Dvignit se iznad nega, to pomen, da morš domov jet, morš otroke zapustit, morš svojo hišo zapustit in use. Doma pa se ne morš uživet, ker si že prestar."

Ali nekdo drug:

"Slovene bom biv vedno, dokler ne umrjem. To ni uprašanja! Ma, sm Australjanc. Ne morm to povedat! Ma, kaku bi to povedal?"

Aleksej Kalc Iz Trsta v Avstralijo

V svojstvu mednarodnega pristanišča je Trst v dobi množičnih premikov prebivalstva poblizje soočal s pojavom čezmorskega izseljevanja. V zadnjih desetletjih 19. stoletja, predvsem pa od leta 1903 dalje, ko so vzpostavili redne proge za izseljence, so čez Trst držali vse obsežnejši izseljenjski tokovi. Zbirali so se v bližnjem zaledju, še največ pa v Galiciji in Bukovini ter v Rusiji, in dosegli zgodovinski višek leta 1913, ko so parniki ladjarskih družb Austro-Americana, Cunard Line in Canadian Railway Pacific prepeljali v države severno in južnoameriškega kontinenta več kot 52.000 izseljencev¹. Po prvi svetovni vojni se je izseljenjski pretok nadaljeval, sicer v zmanjšanem obsegu, potem ko so Združene države Amerike v dvajsetih letih zaprle svoja vrata doseljencem iz vzhodne in jugovzhodne Evrope². Dalje pa so se v Trstu vkrcavali potniki za Južno Ameriko, med katerimi je bilo prav veliko število Primorcev, ki so se umikali izpod fašističnega jarma, kot tudi v Egipt, kjer si je služilo kruh tisočero slovenskih služkinj in dojilj s Krasa, Vipavske doline in Goriških brd³. Tržaške pomorske povezave z Bližnjim vzhodom so tisti čas služile tudi judovskim izseljencem, ki so se umikali pred vse bolj sovražnim evropskim ozračjem v Palestino⁴. Njim v zaslobmo se je že leta 1908 v Trstu konstituiral Odbor za pomoč židovski emigraciji, medtem ko je avstrijskim izseljencem, zlasti tistim, namenjenim v Novi svet, stala ob strani tržaška podružnica Rafaelove družbe.

Druga svetovna vojna in iz nje nastala geopolitična razdelitev kontinenta sta povzročili nova množična prerazporejanja evropskega prebivalstva. V kontekstu tega pojava je Trst zopet odigral vlogo izseljenjskega pristanišča kot tudi zbirališča in prehodne postaje beguncev ter izseljencev iz držav komunističnega bloka. Vendar se je to pot selitveni pojav prikazal Trstu tudi z drugačnim licem. Medtem ko je mesto do prve vojne in deloma tudi po njej delovalo kot atraktivni pol inurbacijskih procesov in so Tržačani gledali na trume izseljencev, ki so mimo njega potovali v prekomorske dežele, kot na tranzitno blago, iz katerega je gospodarstvo kovalo svojo srečo, se je sedaj znašlo tudi samo v primežu izseljenjske mrzlice⁵.

Izseljevanje se je sprva vidneje pokazalo v obliki t.i. pojava "ameriških" in "angleških nevest", to je tržaških deklet, ki so si izvolile svoje življenjske sodruge iz vrst ameriškega in angleškega vojaškoupravnega osebja in jim nato sledile v Združeno kraljestvo oziroma onkraj oceana. Samo v Ameriko se jih je odselilo več kot tisoč⁶. Do pravega odliva tržaškega prebivalstva pa je prišlo proti sredini petdesetih letih, ko je propadla ideja o Svobodnem tržaškem ozemlju in je Trst ob dokončni razmejitvi med Italijo in Jugoslavijo prešel po devetih letih Zavezniške vojaške uprave pod italijansko državno oblast. Ladijske sirene, ki so dotlej spremljale odhod tujih izseljencev, so sedaj oznanjale izseljevanje Tržačanov iz mesta in okolice, ki so se podajali na novo življenjsko pot v razne prekomorske dežele, zlasti pa v daljno Avstralijo. Avstralski val je potekal skladno s priseljenjskimi programi za pospeševanje demografske in gospodarske rasti avstralskega kontinenta ter s socialno-ekonomsko politiko Italije, ki je predvidevala državno asistiranje "izvažanje" presežkov delovne sile na podlagi dvostranskih mednarodnih pogodb. Odhodi so dosegli višek v letih 1954-56, nakar se je do konca desetletja pojav iztek. Po statistikah, ki jih je objavila Trgovinska zbornica, se je v tem obdobju izselilo iz Tržaškega v Avstralijo približno 9.000 ljudi, dejansko pa jih je šlo veliko več. Tako govorijo nekatere ocene celo o 27.000 izseljencih, med katerimi naj bi bilo 15.000 Tržačanov, osalih 12.000 pa ljudi iz vrst istrskih beguncev in drugih poveljnih priseljencev v Trst⁷.

Izseljevanje se je razbohotilo kot reakcija na gospodarsko krizo in negotove družbene razmere, ki so zavladale v Trstu po ukinitvi STO-ja in odpravi ekonomije, ki jo je vzdrževala Zavezniška vojaška uprava. Hkrati je mesto močno občutilo težo priselitve okrog 65.000 istrskih "ezulov", ki so kot politični begunci in zanesljiv proitalijanski

element uživali pri zaposlovanju in drugih osnovnih življenjskih potrebah določene prednosti. Posledica je bila zaostritev stanovanjske krize, ki je ovirala še posebej mlade pare pri ustvarjanju novih družin. Tržaško prebivalstvo je tako zajela psihoza negotovosti in brezperspektivnosti. Vgnezdila se ni le med brezposelnimi in šibkejšimi sloji, ampak tudi med kvalificiranim delavstvom in sploh med ljudmi z zagotovljenim delovnim mestom, ki so se odzivali avstralskim priseljenjskim ponudbam v upanju na svetlejšo bodočnost. Da razumemo do konca vzroke tako množičnega in nenadnega izseljenjskega pojava pa moramo upoštevati tudi motivacije politično-ideološke značaja. Mnogi Tržačani so namreč zapuščali svoje mesto, ker so verjeli v idejo Svobodnega tržaškega ozemlja in nezaupljivo doživljali vrnitev Italije. To nam potrjujejo volilni izidi, iz katerih je mogoče razbrati, da je odliv proti Avstraliji zajel dober del independentistično nastrojene volilne baze. Neposredno pa prihaja na dan v izjavah izseljencev in v stališčih, ki jih je tudi organizirana tržaška skupnost v Avstraliji zastopala v odnosu do uradne Italije. Čutenje izseljencev je bilo najbolj razbrati iz transparenta, ki se je pojavil na eni od ladij, ko se je ločevala od pomola in začejala plovo proti odprtemu morju. Sklicujoč se na tržaškega župana Giannija Bartolija, ki se je ob izkrcanju italijanske vojske leta 1954 obrnil na svoje občane z besedami "E' la madre che ritorna per farci vivere liberi" (Vrača se mati, da nam zagotovi svobodo), je prinašal polemični napis "La madre č tornata. I figli partono" (Mati se je vrnila. Otroci odhajajo)⁸. Avstralski izseljenjski pojav je skratka globoko pretresel tržaško družbo in s svojim emocionalnim nabojem travmatično zaznamoval njeno zgodovinsko zavest.

Izseljenjska "mrzlica" je še bolj kot italijanski zajela slovenski Trst, če velja ocena, po kateri naj bi Slovenci tvorili približno tretjino odhajajočih. K takemu številu nas navaja razmerje med vsemi emigranti in številom izseljenih šoloobveznih otrok, ki jih je v slovenskih šolah zmanjkalo kar 565⁹. Zaradi 25-letne izkušnje pod fašizmom in dogodkov med drugo svetovno vojno so Slovenci, med katerimi je bil med drugim zelo ukoreninjena protifašistična zavest, še z večjim nezaupanjem gledali na Italijo, zaradi česar je bila izseljenjska izbira v primerjavi z italijanskimi someščani pri njih še dodatno politično in ideološko pogojena. Odhod tolikih družin z otroki in sploh mladih ljudi pa je ob stalnem krčenju vrst zaradi asimilacije pomenil za slovensko narodno komponento dodatno vrzel, ki se je negativno obrestovala v nadaljnem demografskem in družbenem razvoju skupnosti.

O družini Bole iz Melbournea

Marcela in Silvester Bole

Med slovenskimi izseljenci, ki so se podali v Avstralijo z največjim valom odhodov leta 1955, so bili tudi **Silvester** in **Marcela Bole** ter njuni mladoletni hčerki **Danila** in **Neva**. Iz njihovih pričevanj je mogoče poblizje spoznati nekatere ključne vidike takratnega tržaškega izseljevanja in širše problematike življenja v avstralskem priseljenjskem okolju¹⁰. Silvester, po poklicu mizar, je bil doma iz manjše vasice v bližini Trsta. Kot italijanski vojak je prebil kar tri leta v afriških kolonijah, po dokončanem stažu pa je bil zaradi izbruha druge svetovne vojne leta 1939 zopet vpoklican v vojsko.

Zapustiti je moral dobro službo v tržiški ladjedelnici in odpotovati v južno Italijo, tik pred odhodom pa se je poročil s Štefanijo, iz okolice Sežane. Ker je hudo bolehal na želodcu se je nato vrnil domov in živel na ženinem domu. Kljub bolezni je po razpadu Italije stopil v partizanske vrste, medtem ko je **Marcela** delovala v domači vaški organizaciji kot terenka. Prav bolezen, zaradi katere je tudi prekinil

partizanovanje, je bila med vzroki, da se je po končani vojni prijavil za policijsko službo pri angloameriški vojaški upravi, kjer so mu iz zdravstvenih razlogov priznavali posebne ugodnosti. Družina se je takrat priselila na Opčine, kjer sta hčerki obiskovali tudi slovensko šolo. Nato je prišlo leto 1954 in z njim ukinitve Svobodnega tržaškega ozemlja. **Silvester**, ki ga je že prej begalo negotovo in napeto tržaško politično ozračje, tako da je razmišljal o izselitvi v Kanado, kljub svojim 43-letom in šibkemu zdravju tedaj ni imel več pomislekov.

Moj mož – pripoveduje Marcela – je imel pri Zavezniški vojaški upravi dobro službo. Nikdar nismo živeli v pomanjkanju in s prihodom Italije je imel možnost to mesto ohraniti, ali pa stopiti v kako drugo državno službo. Toda ko so šli enkrat proč Amerikanci in je bilo konec svobodnega ozemlja, on ni hotel več ostati v Trstu, ni hotel ostati pod Italijani. Tudi meni je bilo hudo, ker so me na svoji zemlji šteli za tujko. "Ah, ma lei la xe straniera..." (Vi ste torej tujka) so me nagovarjale ženske, če sem v mestu govorila slovensko. Jaz pa se dobro spominjam, ko sem kot majhna deklica hodila z očetom in mamo v Trst in so po vseh trgovinah govorili po slovensko. Hodila sem kot dekle z biciklom po vaseh na Tržaškem, povsod vse slovensko. In Italijanke, da sem "straniera". Kakšna "straniera"! Samo nekaj kilometrov od Trsta je Sežana in ob njej moja rojstna vas, moj mož je rojen v Tržaški občini, zakaj smo mi tam "stranieri", na kakšen način smo "stranieri"? Težki so bili odnosi med Slovenci in Italijani in še ta nesrečna vojna. Vse je tako ranilo naše srce.

Kot drugi izseljenci, ki so se vključili v avstralski priseljenjski program, so tudi tržaški odhajali z obvezo, da bodo Avstraliji „služili“ vsaj dve leti. Pretrgati to pogodbo in predčasno zapustiti državo je pomenilo zapraviti si možnost ponovnega vstopa. Samski in sploh navadni delavci so prva leta pogostokrat preživeli daleč od pomembnejših središč. Zaposlovali so se na primer v agrarnih okoliših na plantažah sladkornega trsa, pri gradnjah železnic in drugih velikih javnih infrastruktur. Za tržaške izseljence pa je bilo značilno to, da je bilo med njimi nadpovprečno število klaviliciranih in specializiranih delavcev, kiso se poklica izučili v tržaških ladledehnicah in drugih industrijskih obratih ter obrtnih delavnicah. To znanje jim je omogočilo, da so se lahko podali v izseljenstvo tudi v zrelejših letih in predvsem, da so se dokaj hitro in uspešno vključili v višje segmente delovnega tržišča. Zlasti strugarji, mehaniki, kleparji in električarji so bili pogostokrat nosilci inovacijskih delovnih prijemov in jim ni bilo težko izboljšati delovnega položaja ter zaslužka. Ob prihodu so se takoj naselili v mestih in navadno že v nekaj letih prišli do lastnega doma. Prihajali so že z družinami, mnogi pa so za sabo poklicali zaročenke oziroma se v ta namen poročali „na daljavo“. Po prvih valovih so se izseljenci lahko opirali na sorodnike, znance in prijatelje, tako so se mnogi uspeli tudi izogniti vstopnim kampom, kakršen je bil na primer v Victoriji Bonegilla.

Tudi **Boletovim** ni bilo treba čakati v taborišču. *Z ladjo Toscana smo prišli najprej v Fremantle – se spominja Danila – in nato v Sydney, od tam pa z vlakom naravnost v Melbourne, 22. septembra 1955. Ena družina nam je tu priskrbela in zadrževala stanovanje, tako da smo plačevali najemnino že v Trstu, in to zelo drago, ker se je takrat v Melbournu težko dobilo stanovanje. To je bila hčerka od neke gospe od Fernetičev, ki jo je mama spoznala pri frizerki na Opčinah in ki se je ponudila, da nam pomaga. Ker smo za to stanovanje toliko vnaprej plačali, smo si predstavljali, da bomo prišli v "palačo". V pismu nam je gosa sporočala, da bomo imeli kopalnico, stranišče, pralinco. Ko pa smo vstopili v to bajto ... štala, kokošnjak ... za se zjokat.*

Iskanje zaposlitve je bilo nekoliko težje. Medtem ko so v taborišča prihajale ponudbe, so si zunaj njega izseljenci morali delo poiskati sami. *Prvi teden še nismo iskali dela. Imeli smo nekaj denarja in smo se vozili s taxijem iz enega okraja v drugi, malo da si ogledamo, kam smo prišli, malo pa od veselja in žalosti. Nato pa smo začeli spraševati za delo, od vrat do vrat. Težko se je bilo sporazumeti, ker nismo poznali jezika. Na ladji smo se nekaj malega naučili, a ni bilo dovolj. Bilo je tudi hecno. Spominjam se, da je sprva spraševala mama, ki je zelo živahne in odprte narave. Z Mileno pa sva protestirali, ker se nama je zdela sramota, da mora to početi mama. Takrat se je opogumil oče in nekega gospoda nagovoril "Excuse me, sir.", nato pa ni vedel več kako naprej in začeli smo se smejati.*

Kljub vsemu so v kratkem prišli do zaposlitve. **Marcela** je delala 17 let kot šivilja po raznih tekstilnih tovarnah, **Silvester** pa je opravljal najrazličnejše poklice, tudi ker je sam tako hotel. Že prvo leto je zamenjal kar 16 služb. Ženo je zelo skrbela ta njegova nestabilnost, a je vselej brez težav prišel do nove službe, tako da je imel delo tudi ob

Trst 1955 - Družina Bole s sorodniki in prijatelji; spredaj z leve Danila, Marcela in Neva; za Danilo stoji Silvester

*Melbourne - Robertova poroka
 Z leve: Peter Rodrigues, Ingrid Roeder-Rodrigues, Robert Roeder z nevesto Henen, Wolfgang in Neva Roeder*

*Melbourne - Lindina poroka
 Z leve: Danila, Linda, Joe in Eddie Štolfa*

Z leve: Danila, Marcela in Neva

zaposlitvenih krizah. Tudi **Danila** je postala šivilja, s tem, da se je zelo dobro izučila poklica pri raznih mestnih krojačnicah. Povsod je nekaj novega odnesla, tako da se je spoznala na vsakovrstno šiviljsko opravilo in so ji nato zaupali najzahtevnejša dela. Delo – ugotavljajo vsi v en glas – pa je bilo res delo. *Delati je bilo treba tako, da noben Evropejec ne ve kako. Ko sem prvi dan vstopila v tovarno, sem sešla eno obleko. Dobro, so rekli, vidimo, da se na stvar spoznaš. Zdaj pa delaj tako, da jih boš na koncu dneva imela 20! Dragi moji, v naslednjih dneh sem jih sešla po tri, nato štiri in tako naprej, dokler jih ni bilo dvajset. Nato pa sem si jih nekaj jemala domov in delala pozno v noč. Pa še to. Prvih sedem let smo mi hodili v službo peš, ker v četrti, kjer smo si naredili hišo, ni bilo še prave ceste. Sedem let smo ceptali po blatu. Tudi stranišča nihče ni imel v hiši. Vse je bilo na dvorišču, dokler niso zgradili kanalizacije. To ni bilo tako lahko, kot si ljudje mislijo, da imamo lepe hiše, imamo lepe vikende. Morali smo si zelo težko zaslužiti.*

Izseljenci iz Trsta in okolice so bili vajeni mestnega življenja, po devetletni izkušnji pod zavezniško upravo pa jim niso bili več tuji niti anglosaška miselnost in angleški oziroma ameriški način življenja¹¹. Vse to jim je olajšalo kulturni šok pri soočanju z avstralsko stvarnostjo, ki je bila sicer v marcičem svojevrstna. Presaditev na nova tla pa nikakor ni bila enostavna in neboleča, zlasti ne za mlajše. **Danila** je bilo ob izselitvi 11 let in je morala zato v Avstralji dokončati obvezno šolanje. Srečanja z učiteljico in sošolci se ne spominja kot nečesa travmatičnega, čeprav je bilo to v času, ko se je Avstralija trudila nove priselke čimprej asimilirati in je šola odigravala vodilno vlogo pri prevzganju priseljskih otrok v skladu z anglosaško kulturo. Z jezikom so bile sprva res težave in učiteljice so še dolgo priporočale staršem, naj doma govorijo z otroki angleško, a pri matematiki je **Danila** takoj izstopala po boljšem znanju. Samozavesti pa ji je vtilo tudi to, da je kot dobra tekačica svoji šoli priborila zmago v teku čez drn in strn. Spoprijateljila se je s priseljskimi kot z avstralskimi sošolci, čeprav se kot ostali priseljski otroci občutka svoje “drugačnosti” ni mogla kar tako znebiti. Spominja se, kako se je pred šolo skušala zadrževati stran od svoje mame, da bi avstralske prijateljice ne slišale mamine polomljene angleščine.

Za **Nevo** sta bila stik in vkapljanje v novo stvarnost težja, tako da je ta faza globlje zaznamovala njeno nadaljnjo življenjsko pot. Njena izkušnja pa tudi izkušnje drugih najstnikov zopet opozarjajo na ktirčnost te starosti pri presajanju v nova okolja.

Kadar so se moji starši odločili, da gremo v Avstralijo, je bilo meni to nekaj strašnega. Otroška leta, 15 let sem bila stara in sem komaj končala strokovni tečaj na Opčinah. To so bila zame najlepša leta življenja na Opčinah, doma. In ko smo mi prišli v Avstralijo, sem se jaz čutila zelo, zelo osamljeno. Mama je imela moža, moja sestra je hodila v šolo in je imela tam sošolce, a jaz nisem imela nobenega. Avstralskih prijateljev nisem imela, ker nisem znala jezika, Slovencev nisem poznala, ker jih nisem imela kje srečati. Slovenski klubi so imeli plesne vsake tri mesece in mi smo tja hodili. To pa ni bilo dovolj, da bi se 15-letni otrok družil s svojimi sovrstniki. Mamo je zelo skrbelo in se je trudila, da bi mi našla družbo med tržaškimi družinami. Tako sem spoznala dve dekleti mojih let, toda ena je šla naprej v šolo in tam spoznala novo družbo, druga pa je takoj dobila fanta in je ni brigala več prijateljica. Takoj sem se tudi zaposlila. Potem sem v večerni šoli za angleščino spoznala mojega moža, ki je Nemeč, in ker sem bila osamljena, prijateljev nisem imela, sem začela takoj hodit stalno s tem fantom. Tako sem se pri 18 letih in pol že poročila. Pet let sem nato živela na moževem domu ... s taščo. Oni so v družini govorili nemško, jaz pa še angleško nisem dobro znala, a sem bila primorana se naučiti nemško.

Značilnost tržaškega izseljevanja je tudi v njegovem mešanem etničnem sestavu. Kot rečeno, se je na pot proti novim domovinom podal tako italijanski kot slovenski Trst in v Melbourneu, Sydneyu, Adelaide ter drugih pomembnejših avstralskih središčih so nastale tržaške izseljenske kolonije, ki so v malem reproducirale tržaško družbeno stvarnost. Podobno kot italijanske priseljske skupnosti, ki so se organizirale po regionalnem izvoru, so tudi tržaške ohranile svojo istovetnost z združevanjem v lastnih društvih. V tržaških domovih se tako zbirajo tržaški Italijani in tržaški Slovenci, najpogostejši pa je morda tisti tipični tržaški element, ki je sad etnične mešanja ter asimilacijskih procesov, ki se ne prepozna v jasnejših nacionalnih kategorijah in se najrajši sklicuje na pojem “tržaškosti”. Tržaška priseljska skupnost je bila torej že sama rezultanta etničnega in kulturnega prepletanja in kot taka se je sedaj soočala z novim okoljem ter s sklapljanjem z dominantno avstralsko kulturo. Znotraj tržaških skupnostih pa so se reproducirali tudi pogoji za nadaljevanje starih asimilacijskih procesov, če pomislimo, da se je socialno življenje odvi-

jalo in se še odvija po prevladujočih tržaških kulturnih modelih in to v italijanskem tržaškem narečju. S porokami med tržaškimi izseljenci so tako zopet nastajale tudi etnično mešane družine, v katerih se je seveda uveljavila kot jezik tržaščina, ki je nato prešla tudi na potomce. Udejstvovanje v skupnosti je te težnje dodatno pospeševalo, saj je lahko potekalo le po tržaško-italijanski sporazumevalni kodi. Zaradi tega so tudi primeri slovenskih tržaških družin, pri katerih je v razmerjih z drugo generacijo slovenščina prepustila mesto tržaščini¹².

Seveda so številni slovenski izseljenci s Tržaškega ohranili trdno narodno zavest. Eni so živeli in se udejstvovali v “uradni” tržaški priseljski stvarnosti, drugi se v vnjej niso prepoznavali in so se rajši pridružili slovenski organizirani skupnosti, tretji čutili in se družijo z obema. Mnogi pa niso vezani na nobeno. Te izbire so nastajale v kompleksnih razmerah in so nanje lahko vplivale najrazličnejše objektivne in subjektivne okoliščine, od števila in strnjnosti naselitve tržaških priseljencev, njihove povezanosti, usklajenosti interesov, medsebojnih odnosov, osebnih razvojnih poti, stikov z drugimi sredinami in organiziranimi skupinami itd. Tržaške sredine so seveda notranje tudi precej raznolike, nenazadnje tudi v svetovnonazorskem pogledu, v nacionalnem čutenju in sploh v odnosu do lastnih korenin. Del tržaškega izseljenstva čuti italijansko pripadnost in je blizu italijanskim krogom, drugi so do italijanstva in Italije hladni, tretji so navezani na regionalni “juljski” izvor (v smislu Julijske krajine – Venezie Giulie, od koder naziv Giuliani).

Boletova družina sodi v krog tako imenovanega “trdega” slovenskega priseljskega jedra in je od samega začetka soudeležena v življenju slovenske kot tudi tržaške priseljske skupnosti. S presaditvijo v novo okolje pa se priseljski soočajo z novo kulturno stvarnostjo, kar pride posebno do izraza pri njihovih potomcih. Ti so vsekakor otroci nove domovine, ljudje z novo identiteto, v kateri zadobi odnos do lastnih etničnih in kulturnih korenin lahko zelo različno veljavo in boleče razsežnosti.

*Ko sem bila stara 19 let in pol – pripoveduje **Danila** – se je že rodil moj prvi sin. Ker smo si gradili hišo, sem se po petih mesecih vrnila v službo, sinčka pa je varovala tašča. Meni je bilo zelo hudo, ker nisem videla mojega otroka prehodit prve korake, nisem imela časa, da bi se igrala in pogovarjala z njim. In kadar je začel govorit, jaz svojega otroka nisem razumela, ker je znal samo po nemško. Jokala sem se. Le toliko sem uspela, da sem ga naučila moliti Oče naš in Sveti angel. To je vse, kar je znal po slovensko.*

Potem se je rodila moja hčerka. Odločila sem se ostati nekaj let doma. Mama mi je prinašala iz tovarne delo, da sem lahko nekaj zaslužila. Tako sem se lahko več posvetila svojim otrokom in z njimi govorila v mojem jeziku. A moj sin, ki je imel 5 let, mi en dan reče: „Mama, jaz te ne maram“. Vprašam ga, zakaj. In on mi odgovori, da me ne mara, ker mu govorim v jeziku, ki ga ne razume. In ko mi je moj otrok tako rekel, me je zbolelo v dnu srca. Takrat sem razumela, da njega ne bom mogla naučit slovensko. Nato je v šoli imel težave tudi z angleščino, ker se pač eni učijo lažje, drugi težje. Hudo pa je bilo tudi z enim otrokom govorit slovensko, z drugim pa angleško ali nemško, ker se potem med sabo nista razumela. Poleg tega je moj mož nasprotoval, da govorim z otroki slovensko. Za mojo sestro je bilo lažje. Ona je poročila Slovenca in njeni otroci imajo prav ljubezen do slovenstva. Tudi pišejo po slovensko. Naši otroci so vsi Avstralci, ampak njeni močno čutijo svoje korenine. Mojo hčerko sem uspela, ko je bila nekoliko starejša, poslata za nekaj časa v slovensko šolo, a je to ni privlačilo. Danes bi ona rada govorila slovensko in sprašuje naj govorimo slovensko z njo. Človek pač odraste in spremeni svoje mišljenje. Če pa bi imela za moža Slovenca, bi danes tudi moj sin gotovo govoril slovensko. Taka je pač ta naša Avstralija...

Ta dežela se je vsekakor zasedrila v srce **Boletove** družine in vseh tistih tržaških priseljencev, ki so si v njej ustvarili novo življenje. Kljub naporom, hudim iskušnjam in težavam, ki so jih prestali, so ji danes hvaležni in tudi nanjo ponosni, saj so s svojim delom prispevali k njeni civilizacijski rasti. Imajo se za del nje in v njej prepoznajo novo domovino, ki je od njih dosti zahtevala, a jim trud tudi poplačala.

Mi smo tu delali, delali in delali. Nikoli nismo vprašali government niti centa. Velik dolg smo si naložili na rame, da smo si zgradili, kar imamo. Šli pa smo tudi na holyday, šli smo si ogledat to našo lepo Avstralijo. Čeprav je bila za nas tuja dežela, mi jo ljubimo iz vsega srca. Jaz sem v njej uživala vedno spoštovanje in vsakemu Avstralcu sem vedno povedala, da sem Slovenka, in ker Slovencev niso poznali, sem jim na zemljevidu pokazala kje je Trst in Slovenija.

Povzetek

Trst je kot pomembno trgovsko, pomorsko in kasneje tudi industrijsko središče deloval vse od proglasitve proste luke na začetku 18. stol. kot močan atraktivni pol inurbacijskih procesov. Doseljevanje je do prve svetovne vojne in delno še po njej predstavljalo glavni dejavnik mestnega demografskega razvoja in glede na jezikovno in kulturno raznolikost izvornega zaledja oblikovalo etnično mešano podobo tržaškega družbenega tkiva. V petdesetih letih 20. stoletja pa je mesto in njegovo neposredno okolico prizadel množicni izseljenski val, ki se je travmatično vtisnil v tržaško zgodovinsko zavest. Nastopil je ob ukinitvi Svobodnega tržaškega ozemlja – samostojne državnice pod angloameriško vojaško upravo – in vključitve tržaškega ozemlja v italijanski državni okvir v skladu z londonskim memorandumom, ki je leta 1954 določil razmejitve med Italijo in Jugoslavijo. Zaradi gospodarske krize, socialne in stanovanjske stiske, pogojene s priselitvijo okrog 65.000 istrskih beguncev, in posledicne psihoze brezperspektivnosti, ki je zajela prebivalstvo, pa tudi zaradi razočaranja ob propadu samostojne in neodvisne tržaške državnice ter v mnogih primerih nezaupanja do italijanske države, je po ocenah v nekaj letih zapustilo svoje domove približno 15.000 Tržačanov. Razpršili so se vsepovsod, največ pa se jih je odločilo za Avstralijo, kjer so v večjih mestih nastale številčne tržaške kolonije, ki so prek društvenega delovanja in medsebojnega povezovanja v malem reproducirale tržaško družbeno in kulturno stvarnost. Ocenuje se, da je bila približno tretjina izseljencev tržaških Slovencev. Med njimi tudi družina Bole, ki nam prek svoje zgodbe ponuja vpogled v nekatere značilne aspekte tržaškega izseljevanja na avstralski kontinent. Iz pripovedovanja Marcele in njenih dveh hčerk Daniele ter Nives spoznavamo občutke, ki so mnoge Tržačane spremljali ob vrnitvi mesta pod Italijo in razmere, v katerih je dozorela odločitev za izseljenski korak. Soočamo se s problematiko vključevanja v okolje avstralske metropole in avstralske družbe, ki je bilo priseljencem iz Trsta zaradi izhjanja oziroma poznavanja urbane kulture ter večletne izkušnje pod angloameriško upravo delno olajšano. Predvsem pa prihaja do izraza različno doživljanje avstralske stvarnosti s strani najmlajših priseljencev, ki je bilo zlasti pri starejši, petnajstletni Boletovi hčerki dokaj boleče, kot tudi odnos do večetnične avstralske družbe, glede na to, da so tržaški izseljenci tudi sami izhajali iz narodnostno mešanega okolja.

¹ A. Kalc, Prekooceansko izseljevanje skozi Trst 1903-1914, Zgodovinski časopis, 46/1992, str. 479-496.

² Archivio di Stato di Trieste, *Capitaneria di Porto di Trieste*, "Prospetti del movimento migratorio", in "Statistica dell'emigrazione" za leta 1921-1939, b. 48, 70-71, 401-406.

³ A. Kalc, Selitvena gibanja ob zahodnih mejah slovenskega etničnega prostora: teme in problemi, Annales, 10/1997, Koper, 199 in sl.

⁴ T. Catalan, L'emigrazione ebraica in Palestina attraverso il porto di Trieste (1908-1938), Qualestoria, 19/2-3, Trieste 1992, str. 57-107.

⁵ A. Kalc, Selitvena gibanja..., cit., str. 205 in sl.

⁶ P. Purini, L'emigrazione da Trieste nel dopoguerra, Annales, 10/1997, str. 252; A. Cavalieri, Che fine hanno fatto i matrimoni U.S.A.?, Trieste, Trieste, 8 (1961), str. 5-8; P. Spirito, Trieste a stelle e striscie, Trieste 1995, str. 91.

⁷ P. Purini, cit., str. 252-254; C. Tonel, Il lungo distacco dal PCI (1945-1957): la liberazione, la contesa territoriale, il Cominform, il ritorno dell'Italia a Trieste, v: Comunisti a Trieste. Un'identità difficile, Roma 1983, str. 138-139; P. Nodari, La comunità giuliana di alcune città australiane: Sydney, Adelaide, Melbourne, Trieste 1991, str. 93.

⁸ P. Purini, cit., str. 254-259; C. Tonel, Rapporto con Trieste, Trieste 1987, str. 73.

⁹ P. Stranj, Ladijska sirena je piskala nam vsem. Koliko Slovencev se je izselilo v Avstralijo skupaj z ostalimi Tržačani med leti 1955 in 1960?, Primorski dnevnik, Trst, 21. 4. 1991, str. 8.

¹⁰ Pričevanje je bilo zabeleženo v Melbourneu novembra 1992 v okviru raziskovalnega projekta *Gli sloveni di Trieste e l'esperienza australiana* (Tržaški Slovenci in avstralska izkušnja), ki jo je izvedel Odsek za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu s pokroviteljstvom Zveze slovenskih emigrantov iz Furlanije-Juljske krajine in s finančno dotacijo Dežele Furlanije-Juljske krajine. Magnetofonski zapis hrani Odsek za zgodovino pri NSK. Zaradi diskretnosti so bila imena nastopajočih spremenjena.

¹¹ O posebnih kulturnih značilnostih tržaškega izseljenstva glej G. Cresciani, Storia e caratteristiche dell'emigrazione giuliana, istriana e dalmata in Australia, Qualestoria, 25/2, Trieste 1996, str. 35-65; A. Nelli, L'esperienza migratoria triestina- L'identità culturale e i suoi cambiamenti. ConVivio – Journal of Ideas in Italian Studies, St. Lucia, Queensland, Australia, 1996.

¹² A. Kalc, Selitvena gibanja..., cit., str. 208.

**VODUSEK
M E A T S**

CANBERRA
 Phone: 02 - 6 295 1222

COBRAM
 Phone: 03 - 58722115

Slovensko društvo Sydney

**Vljudno vabljeni v naše
društvo, kjer se vedno dogaja
kaj zanimivega!**

2-10 Elizabeth Street, Wetherill Park NSW 2164
 Telefon (02) 9756 1658 Fax (02) 9756 1447
 E-mail: slodsyd@synflux.com.au

Na zdravje!

Dieta s testeninami - v 5 dneh 2 kg manj!

Testenine nam pomagajo, da brez težav ostajamo vitki in, verjemite ali ne, delajo nas srečne. Morda Italijani prav zato slovijo kot veseljaki? Skrivnost je namreč v lahko prebavljivih ogljikovih hidratih, ki jih testenine vsebujejo, in v hormonih sreče, ki jih sprošča nežni okus pašte ali minešter.

1. dan

Kosilo: ponev z rezanci.

Sestavine za 1 osebo: 30 g rezancev, 100 g brokolov, 50 g korenja, 100 g šampinjонов, 1 žlička oljčnega olja, 1 žlica kisle smetane z drobno sesekljanimi zelišči, 30 g prekajene šunke ali vratovine, sol, poper, 1 pomaranča.

Rezance skuhamo al dente (da so v sredini še čvrsti na ugriz). Korenje in brokole zrežemo na drobne kocke in skuhamo, vendar ne premeško. Odcedimo in damo na stran, vodo pa prihranimo. Na lističe narezane šampinjone prepražimo na olju, nato jih vzamemo iz ponve in damo v drugo kozico. Zmešamo jih s smetano in 50 ml vode od kuhanja zelenjave in na hitro pokuhamo. Dodamo kuhane in odcejene rezance, zelenjavo in na pramene zrezano šunko ali vratovino. Pregrejemo in začинimo. Pomarančo pojemo namesto sladice.

Večerja: toast z lososom

Sestavine za 1 osebo: 2 rezini toasta iz polnovredne moke, maslo, listi mehke solate, 40 g prekajenega lososa (salmon), 1 žlica kisle smetane z drobno sesekljanimi zelišči hren, koprca, 100 g paradižnika.

Rezini toasta opečemo, ju na tanko premažemo z maslom in obložimo s krhkimi listi solate in z lososom. Zeliščno smetano ali skuto pomešamo z malo naribanega hrena, je damo po kupček na vsak kruhek in potresemo z drobno narezanim koprcom. Paradižnik razrežemo na osmine in okrasimo kruhka.

2. dan

Kosilo: mineštra

Sestavine za 1 osebo: 10 g ne premastne slanine, 1 žlička olivnega olja, 1 šalotka, 100 g stročjega fižola (svežega ali zamrznjenega), 1 koren (50 g), 1/2 zelenjavne kocke, 25 g polžkov, 100 g paradižnika, sveža bazilika, 1 žlička naribanega parmezana; 2 mandarini.

Slanino narežemo na drobne kocke in popečemo na olju. S slanino vred prepražimo še drobno sesekljano šalotko. Fižol in korenje na drobno zrežemo, damo v ponev k čebuli in slanini ter dušimo 5-10 minut. Dodamo polovico zelenjavne kocke, 250 ml vode in počasi kuhamo. Pet minut pred koncem kuhanja dodamo polžke. Paradižnik razrežemo na osmine in jih v mineštri pregrejemo. Baziliko drobno narežemo in jo s parmezanom vred potresemo po mineštri.

Mandarini pojemo kot desert.

Večerja: jajčni kruhek

Sestavine za 1 osebo: 1 rezina kruha iz polnovredne moke (50 g), maslo, listi mehke solate, 1 jajce, drobnjak, 1/2 šopka redkvic; 1 kivi. Kruh na tanko premažemo z maslom in ga obložimo z listi solate in na rezine narezanim trdo kuhanim jajcem. Na debelo ga potresemo z drobno narezanim drobnjakom. Poleg grizljamo na lističe narezane redkvice. Kivi pojemo kot desert.

3 dan

Kosilo: Rezanci s kremno lososovo omako

Sestavine za 1 osebo: 40 g rezancev, 5 žlic mleka (1,6 %), 1 žlička jedilnega škroba (gustin), 1/4 l juhe iz žita (kocka), 30 g topljenega sira z okusom lososa, sol, 40 g prekajenega lososa, bazilika.

Rezance skuhamo al dente. Mleko zmešamo s škrobom in juho ter zavremo. V tekočini raztopimo sir in omako začинimo. Rezance odcedimo, jih zmešamo s prekajenim lososom, narezanim na pramene, in prelijemo z omako.

Večerja: popečeni toast

Sestavine za 1 osebo: 2 rezini toasta in polnovredne moke, maslo, 30 g nemastne kuhane šunke, 2 paradižnika, sol, poper, 40 g gaude (30 %), mleta sladka paprika

4. dan

Kosilo: metuljčki s sirom in šunko

Sestavine za 1 osebo: 40 g metuljkov (ali školjkic), 100 ml zelenjavne juhe (kocka), 3 žlice naribanega parmezana, 1 žlica kisle smetane z zelišči ali zeliščne skute, sol, poper, 150 g paradižnika, 300 g nemastne

kuhane šunke, drobnjak, 1 kozarček jogurta (150 g), cimet, tekoče sladilo (natreen).

Metuljčke skuhamo al dente. Juho segrejemo. Zmešamo 2 žlici parmezana in zeliščno smetano ali skuto in rahlo vmešamo v juho. Začinimo s soljo in poprom. Dodamo na kocke zrezan paradižnik in pregrejemo. Kuhane metuljčke odcedimo, naložimo nanje na pramene narezano šunko, jih prelijemo z omako in potresemo z drobno narezanim drobnjakom in žlico parmezana. Jogurt in cimet zmešamo in pojemo kot desert.

Večerja: kruhek s slanikom

Sestavine za 1 osebo: 1 rezina kruha iz polnovredne moke (50 g), maslo, 100 g slanika v želeju (konzerva), 2 paradižnika, 1 šopek redkvic. Kruh na tanko premažemo z maslom in ga obložimo s slanikom v želeju. Okrasimo z rezinami paradižnika in lističi redkvic.

5. dan

Kosilo: sočna omeleta iz špagetov

Sestavine za 1 osebo: 50 g špagetov, sol, 100 g paradižnika, 25 g nemastne kuhane šunke, 1 jajce, poper, peteršilj, drobnjak, 1 žlička masla.

Špagete v veliko vode skuhamo al dente. Paradižnik olupimo (prej ga za nekaj trenutkov potopimo v vrelo vodo) in narežemo na kocke. Na kocke narežemo tudi šunko. Jajce stepemo z 2 žlicama vode, soljo, poprom, sesekljanim peteršiljem (malo zelišč prihranimo) ter drobnjakom. Nazadnje vmešamo še šunko in paradižnik. V ponvi segrejemo maslo in na njem na hitro popečemo odcejene špagete. Nato polijemo po njih jajčno maso in pustimo, da zakrkne. Potresemo s sesekljanim peteršiljem in drobnjakom.

Večerja: narezek

Sestavine za 1 osebo: 1 rezina kruha iz polnovredne moke, maslo, listi mehke solate, 40 g prekajene vratovine ali puranjega oziroma piščančjega šinjka, 1 kivi.

Kruh na tanko premažemo z maslom in obložimo z listi solate, mesom in rezinami kivija.

Drobne novičke in nasveti

Nič več smrčanja

Kot poroča Reuters so ameriški strokovnjaki iz Washingtona odkrili sredstvo proti smrčanju.

Natrijev tetradecilsulfat, kakor je substanci ime, je na voljo v raztopini, ki jo "pacient" dobi z injekcijo v zadnji predel ust nad žrelom. Do sedaj so novo učinkovino poskusili na sedemindvajsetih prostovoljcih, ki se nad bolečino zaradi injekcije niso pritoževali, v 92% pa je smrčanje prenehalo. Dva do tri dni po injekciji so prostovoljci sicer čutili neprijetnost v grlu, podobno rahlemu prehladu, vendar jih to ni oviralo pri vsakdanjih aktivnostih. Vpliv zdravila popusti približno po enem letu, zato je postopek treba ponoviti.

Paradižnik in korenje proti pljučnemu raku

V oktobrski številki revije *American Journal of Clinical Nutrition* ameriški raziskovalci poročajo o rezultatih študije, ki je trajala od deset do dvanajst let in je zajela več kot 124.000 ljudi.

V njej so opazovali prehranjevalne navade prostovoljcev in vpliv le teh na njihovo zdravje. Rezultati kažejo, da ljudje, ki pojedjo veliko korenja, ki vsebuje karotenoide in paradižnika, ki je bogat z likopenom, zmanjšajo verjetnost obolenja za pljučnim rakom za 63%. Podatek velja za nekadilce. Izgleda, da nikotin spremeni učinkovitost karotenoidov, ker njihovih učinkov pri kadilcih niso opazili. Na zmanjšanje verjetnosti pljučnega raka pa vpliva likopen iz paradižnika.

Uživanje jabolk, čaja in čokolade zmanjšuje tveganje za koronarno bolezen.

*

Nadomestno zdravljenje z ženskimi hormoni v menopavzi prehodno povečuje tveganje za srčni infarkt pri bolnicah z že razvito koronarno boleznijo.

*

Visok krvni tlak in povečana raven holesterola povečujeta tveganje za Alzheimerjevo demenco.

*

Za boljše delovanje srca trikrat dnevno pijemo svež jabolčni sok pol ure pred jedjo ali uro po jedi.

*

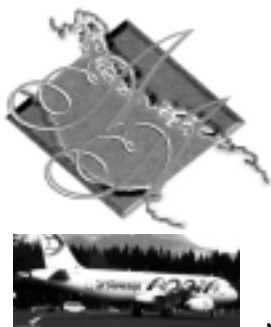
OPOZORILO

Pred vsako dieto ali poseganju po alternativni medicini se je nujno posvetovati z vašim zdravnikom.

/Tako tudi v primeru recepta za čiščenje jeter, ki smo ga objavili v prejšnji številki/

SOŽALJE

Milano Ličanu iz Sydneyja ob izgubi soproge Marize Ličan moje globoko sožalje. Albin Poršek, Lightning Ridge

ADRIATIC

Najcenejše in najhitrejšo potovanje do Slovenije z Lauda Air
Organiziramo skupinska potovanja in

Sodelujemo z:

Malaysia Airline
Qantas
Lauda Air
Lufthansa

Telefon: (02) 9823 0011 Fax (02) 9823 0022
Shop 12, Edensor Park Plaza
Edensor Park NSW 2176

NUJNA OBVESTILA UREDNIŠTVA

Naročnikom, slovenskim organizacijam in društvom v Avstraliji ter internetnim bralcem

Ponovno prosimo naše naročnike da ne zmanjšujejo plačila za naročnino na Glas Slovenije. Namreč večina Avstralcev je glasovala za GST (davek na dodano vrednost) Johna Howarda oziroma Liberalne koalicije, zato je potrebno naročnini \$ 50.000 (ki je sicer nismo povišali od ustanovitve časopisa, to je od leta 1993) dodati 10 odstotkov, torej \$ 5.00, kar skupno znaša na leto \$ 55.00. Obveščamo vas, da bomo pri vsakem plačilu \$ 50.00 pomaknili datum naročnine za en mesec nazaj.

Prosimo slovenske organizacije in društva, da za svoje oglase in razne objave pošljejo program njihovih dogajanj mesec dni vnaprej. O minulih dogodkih pa sprejemamo članke in fotografije ob vsakem času.

Časopis Glas Slovenije je tudi v celoti na internetnem Stičišču avstralskih Slovencev

(<http://www.glasslovenije.com.au>)

Bere se lahko s posebnim programom (adobe readerjem), vendar je od decembra 2001 naprej za to potrebno geslo, ki ga na zahtevo iskalca izda uredništvo. Glasa Slovenije se torej ne da brati brez gesla, ne more se ga stiskati, kopirati ali spreminjati. Za ta korak se je uredništvo odločilo iz čisto marketinških razlogov, saj bo tudi naročnino na internetni časopis v bodoče potrebno plačati. V tem primeru pa ga bo možno "spremeniti v papirno obliko".

Ponudite Glas Slovenije v branje - tudi vašim preko morja!

Uredništvo

Smeh

Recept za dobro voljo

Vzemi 12 mesecev, jih skrbno očisti zagrenjenosti, zavisti in strahu, ter razdeli vsak mesec na približno 30 delov, tako da bo vse skupaj zneslo eno leto.

Vsak dan posebej pripravi tako, da vzameš en del pridnosti in dva dela dobre volje in humorja.

Dodaj k vsemu temu tri zvrhane žlice optimizma, eno čajno žličko strpnosti, zrnce poguma, ter ščepec taktnosti.

Dobljeno maso potem bogato prelij z ljubeznijo, pripravljeno jed pa okraši še s šopki drobnih pozornosti in jo vsak dan serviraj z vedrino.

Garantiramo dobro voljo!

/Z internetne strani med.net/

Srečen moški: moja žena in jaz imava čudovit in trajajoč zakon

1. Dvakrat na teden greva ven v prijetno restavracijo, spijsva malo vina, pojeva kakšno dobro jed in poklepetava s kolegi, s katerimi greva ven. Ona hodi ob torkih, jaz pa ob petkih.

2. Tudi v ločenih posteljah spiva. Moja je v Ljubljani, njena pa v Celju.

3. Mojo ženo povsod peljem s sabo, ampak vedno najde pot nazaj.

4. Ženo sem enkrat vprašal, kam si želi iti za obletnico. "Nekam, kjer nisem bila že celo večnost," je odgovorila. Zato sem predlagal kuhinjo.

5. Vedno se drživa za roke. Če jo spustim, gre nakupovat.

6. Ona ima električni toaster, električno pečico in električni nož. Potem pa je rekla: "Povsod je preveč krame, sploh se ne morem nikamor usesti." Zato sem ji kupil električni stol.

7. Žena mi je povedala, da avto ne dela dobro, ker je v vplinjaču voda. Vprašal sem jo, kje ima avto in odgovorila mi je: "V jezeru."

8. Naredila si je masko iz zdravnilega blata in potem dva dni izgledala čudovito. Nato se ji je blato odlučilo dol.

9. Stekla je za smetarskim kamionom kričeč: "Ali sem prepoznana za smeti?" Voznik je odvrnil: "Ne, kar skoči noter!"

GLAS SLOVENIJE TISKOVNI SKLAD

\$ 5.00 F. Danev; \$ 10.00 L.

Košorok, V. Mimič;

\$ 15.00 M. Belavič; \$ 20.00 M.

Podgornik, S. Prosenak;

\$ 25.00 J. Lah, I. Legiša, \$ 45.00

D. Gelt, A. Poršek, M. Lauko,

S. Zupan; \$ 50.00 D.G. HVALA

Dedek Mraz in Božiček /Večer - Toti list/

Dedek Mraz: Kam pa kam, kolega dragi?

Božiček: Tol'ko je stvari na vagi.

Dedek Mraz: Kaj, na primer, me zanima.

Božiček: Uf, kako naporna zima.

Dedek Mraz: Nisi rdeč tako od mraza.

Božiček: Molči, ruska ti nakaza.

Dedek Mraz: Če kaj vem, tud' k mojim hodiš.

Božiček: Pojma nimaš, kaj je modiš.

Dedek Mraz: Malo sem že res iz mode.

Božiček: Vabijo te le prismo.

Dedek Mraz: Daj, ne bodi tak Slovenec.

Božiček: Znaš sploh molit' rožni venec?

Dedek Mraz: So me učili komunisti.

Božiček: Z mano molijo zdaj isti.

Dedek Mraz: Vidim, da si res zaseden. Če me hočeš, bom v pomoč.

Božiček: Pa naj bo, ko pade noč.

Dedek Mraz: Kaj moj prvi bo izbor?

Božiček: Veš, kje Kučanov je dvor?

Dedek Mraz: Zdaj me boš pa gnjavil s spravom.

Božiček: Ne, tja nesel boš ustavo.

Dedek Mraz: Ne bi rad bil strašno tečen...

Božiček: Naj predsednik v njej bo večer.

Dedek Mraz: Kakšne čudne želje.

Božiček: Če pa enim so v veselje...

Dedek Mraz: Dam k ustavi kak vibrator?

Božiček: Za vse drugo je Mercator.

Dedek Mraz: Kaj pa sosed, ki

'ma psa?

Božiček: In tud' v Muglah je doma?

Dedek Mraz: Tisti, ja, z največjo stranko.

Božiček: Ki ima probleme z banko.

Dedek Mraz: Pa tud' s pivom in poslanci.

Božiček: Najbolj z lastnimi posranci.

Dedek Mraz: Kakšno hoče on darilo?

Božiček: Koš za strankarsko perilo.

Dedek Mraz: Še dodava pralni stroj? In prašek še za dobro vago?

Božiček: Za vso strankarsko nesnago.

Božiček: Zdaj pa 'mejva mal' odmora.

Dedek Mraz: Ne pozabi na Rodeta.

Božiček: Raje spomnim se Smeleta.

Dedek Mraz: Fuj, ta tvoja nostalgija.

Božiček: Spet razžira te fovšija.

Dedek Mraz: No, kaj naj nadškofu dam?

Božiček: Nič, ker vse si zrihta sam.

Dada Drvar Pridna

Tudi to je

Avstralija

SYDNEY, 12. JANUAR 2002 /GLAS SLOVENIJE, STANKA GREGORIČ/ – Danes mineva devetnajst dni odkar je v NSW zagorel prvi ogenj. Nekateri požari seveda še vedno niso pogaseni, vprašanje pa je kaj bo Avstralija še doživela to poletje. Že dosedanja statistika je porazna:

- Požari na severu, severozahodu in jugu NSW, v Sydneyju.
- Od 100 in več večjih požarov bilo podtaknjenih tričetr.
- Policija pripravila 42 požigalcev, med njimi največ mladostnikov.
- Pogorelo 650.000 hektarjev zemeljske površine.
- Do tal pogorelo 121 hiš, delno 34.
- Evakuiranih na tisoče prebivalcev iz raznih krajev NSW.
- V gorečem peklju izginilo več tisoč živali, koal, kengurjev, posumov, kač, kuščarjev in ptic.
- Gasilo več kot 20.000 poklicnih gasilcev in prostovoljcev iz NSW in drugih avstralskih zveznih držav.

S požari na Blue Mountainsu ni izgubila samo Avstralija - izgubil je svet!

Gorovje Blue Mountains je bilo leta 2000 proglašeno za svetovno naravno dediščino ter za 50 milijonov let stari laboratorij evkalipta. Gorovje z okolico se razprostira na površini 1 milijon hektarjev, samo na tem področju pa je pogorelo 250.000 hektarjev zemeljskih površin, četrtnina gorovja torej. S tem smo za vedno izgubili na desetine živalskih in rastlinskih vrst in vprašanje je, če se bodo sploh kdaj vrnili oziroma obnovili. Blue Mountains nosi v sebi več kot 400 različnih živalskih vrst, več kot 1200 vrst rastlinja, od tega 127 zelo redkih in seveda 92 različnih vrst evkalipta. 130 rastlin celo ne raste nikjer drugje na svetu. Krize še ni konec.

Ognjeni božični in novoletni prazniki

**Odrpoto pismo
Dragi požigalec ...**

Policija pripravila 42 požigalcev, med njimi največ mladostnikov.

SPRINGWOOD, BLUE MOUNTAINS - DAI RIMMER:

Dragi požigalec, vsak pozna tisto smešnico kako je prišel šolarček domov pa ni našel več staršev in tudi naslova niso pustili kam so šli. Jaz sem prišla na svoj naslov, toda mojega doma ni več bilo. Tam, kjer je bilo nekoč moje zavetje, moja sigurnost in vse kar sem imela, me je čakal pepel in zvito železo - božično darilo, ki si mi ga podaril ti - "firebug". Ali me poznaš? Ali sploh veš kaj si mi storil? Se ti sploh sanja kakšno škodo si naredil in kakšno žalost povzročil? Si lahko sploh predstavljaš kako bi ti bilo, ko bi se nocoj vrnil domov in ne bi bilo več ničesar kar si kdaj ljubil - da bi izginilo za vedno!? Ne bi našel več tople postelje kamor bi se rad spravil spati, ne slik na zidu ... in ne tistih športnih trofej, ki so bile dokaz tvojih nekdanjih sposobnosti in dosežkov, in ne tiste ure, ki si jo dobil za rojstni dan, ker si je nisi mogel kupiti sam. In tudi ne bi našel tistega nereda v kotu, seveda tudi ne hi-fi stolpa, za katerega si delal tako dolgo in ga odplačeval. Vse to sem izgubila in več. In to ne po svoji napaki. Si kdaj razmišljal o svojem neodgovornem početju? Kaj si hotel doseči? Kaj te je prignalo do tega zločinskega dejanja? Saj nimam besed ... Pred očmi imam 20 let zbiranja raznih dragocenosti in daril ... lučka na nočni omarici, očetovo darilo ... odlikovanje mojega prastarega očeta, ki mu ga je podelil sam kralj George po prvi svetovni vojni ... nikoli ne bom mogla nadomestiti pohištva moje mame ... in gledati posnetke s poroke moje hčerke ... Želim si da bi bil tukaj in mi pomagal brskati po pepelu, da bi videl to kar vidim jaz, da bi čutil to kar čutim jaz ... moja preteklost izginja, bolečina v prsih me duši. Kaj naj zdaj storim? Kam naj grem? Izgubila sem svoje korenine ... Nobene želje nimam po maščevanju, sprašujem se le ZAKAJ?

Opomba: Dai Rimmer je pričela graditi hišo s svojim partnerjem leta 1981, do tedaj je živela v prikolici; gradila jo je s svojimi rokami. Partner je umrl pred petimi leti, Dai zdaj živi pri prijateljih. / Tekst in fotografija Sydney Morning Herald, prevedla in skrajšala S.G./

Maribor, nekje pod Pohorjem

12. januar 2002, e-mail fotografija Vinko Rizmal

**Glas Slovenije –
pokrovitelji:
The Voice of Slovenia –
Sponsors:**

ROSEWOOD HOMES
Tel.: (02) 9629 5922

AEA VODUSEK MEATS
Tel.: (03) 587 22115

Republika Slovenija
Ministrstvo za zunanje zadeve
**Urad za Slovence
v zamejstvu in po svetu**

IMPACT INTERNATIONAL PTY. LTD.
**WINNER OF AWARD
FOR OUTSTANDING
EXPORT
ACHIEVEMENT**
Tel.: (02) 9604 5133

MOVIA
Telefon: 0414 275657

**OY NMS
SCANDINAVIA AB
IN LABORE VERITAS**
Vaš slovenski poslovni partner - Finska
Your Slovenian Business Partner - Finland
E-mail: milan.smolej@kolumbus.fi

NIGRAM d.o.o.
VIZIJE IN VISOKI GRADNJE

**GLAS SLOVENIJE
THE VOICE OF SLOVENIA**
*Po avstralskem kontinentu,
v Tasmanijo, Novo Zelandijo,
Argentino, ZDA, Kanado, Švico,
Avstrijo, Italijo, Švedsko, Rusijo,
na Japonsko, Finsko, Madžarsko
in
v Slovenijo

Arround Australia, New Zealand,
Argentina, USA, Canada,
Switzerland, Austria, Italy,
Sweden, Russia, Japan,
Finland, Hungary and Slovenia